

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina III

Broj 41

Tuzla, 27.08.1995.

Cijena 1 DEM

3 KUNE

BLJESAK PA OLUJA

TUZLA KAO LABORATORIJ

PROGNANICI U ŠKARAMA POLITIKE

RAZGOVOR:
FRA PETAR Anđelović
i dr. Ivo Komšić

ZOVIK ZOVE LJEPODOM

TUZLA KAO LABORATORIJ

Neki dan, veleposlanik Velike Britanije, prilikom posjete Uredu našeg Veleposlanstva, rekao je da bi želio nešto čuti o Tuzli koju je nazvao "laboratorijem Federacije". Prethodni razgovor o stanju i položaju hrvatske zajednice u Tuzli nije mu mogao biti jako optimističan u tome pogledu. Washintonki sporazum je došao samo nekoliko tjedana nakon desolucije 115 HVO brigade, poslije čega je uslijedilo grubo novačenje naših momaka u jedinice Armije BiH. Uspješna provedba Sporazuma koja se na prvom mjestu očitovala u prestanku sukoba tamo gdje je vođen rat između Bošnjaka i Hrvata, u Tuzli, "laboratoriju Federacije", rezultirala je napuštanjem tolikog broja Hrvata, kojima je oduzeto pravo na svoju vojsku, da bi se to lahko moglo nazvati "čišćenjem". Ali stvari su se postupno smirivale i, u Tuzli se rodio prvi kanton buduće Federacije. Stvoren je tako da su iz njega izbačeni uglavnom oni koji su bili za suradnju sa Hrvatima, dakle za Federaciju. Kanton je više pažnje poklanjao nastojanjima da od Tuzle napravi Zenicu i to bez sukoba, nego da instalira Ustav Federacije. U tome nastojanju, kao da ga je manje brinula vodeća partija Hrvata sa kojom se dijelila vlast i u vrijeme sukoba, a više čvrste uzde Bešlagine multipartijske Općine što je bila podržavana međunarodnom zajednicom kojoj je bilo slatko vjerovati da je Tuzla Gjuhistan. Kanton je imao na raspolaganju federalni, najbolji ustav na svijetu, ali po tom ustavu nisu bili napravljeni zakoni, dakle, nije se njime koristio. Vlada Republike/Federacije imala je na raspolaganju Titine zakone koje je dnevno dogonila prema konceptu "države pod kontrolom Armije BiH". Sve ostalo je bilo "upad u sistem". Tako je nova općina Čelić bila legitimna, a nova općina Ravne "upad u sistem". Kada prvom Kantonu Federacije oduzme sve što mu može oduzeti Općina, i kada mu vlada više Republike nego Federacije, odredi uvjete, i domene djelovanja, ostane mu malo vlasti, osim one koja sa "sećije" iz Sarajeva dolazi na "sećiju" u Tuzlu. Tako mu laboratorij Federacije dođe kao laboratorij za izučavanje mogućnosti pretvorbe tuzlanskog kiseljaka u sarajevski. Broj "sadaka" dužnosnika sada se znatno povećao i oni se u Kantonu ne novače samo iz redova HDZ. Tuzlansko Podrinjski kanton je započeo, kako smo ranije jednom rekli, kao kantokrug. Kantokrug je trebao biti viša razina Okruga. Tome cilju i danas hrle mnogi kantonalni dužnosnici, naročito oni koji se sporo prekoprčuju, a prekoprčivati se treba dnevno jer vani je rat i Oluja. Zato bi se moglo desiti da Tz/P kanton zaostane u pretvorbi i da ga preteknu oni koji su počeli mnogo kasnije, recimo, Mostar. A Košnikov zamjenik, na multi/multi građanskoj konferenciji kaže da bi bio sretan kad bi za dvije godine Mostar postao ono što je danas Tuzla. Znači li to da će Mostar imati izrazito Hrvatsko sveučilište kao što je i tuzlanski Univerzitet izrazit. To će zavisiti od toga hoće li Tz/P kantokrug postati kanton ili ostati okrug.

Provincijal fra Petar Anđelović i dr. Ivo Komšić nose lijepe dojmove sa sastanka sa guvernerom i drugim dužnosnicima Tuzlansko-podrinjske veležupe. "Guverner me je ugodno iznenadio svojim stavovima i inteligencijom", rekao je provincijal. Dužnosnici HDZ, koji čine konstituciju Veležupe, nisu bili pozvani na sastanak. Neka nisu. Bila je Oluja.

A.Lj.

ČESTITKA OSLOBODITELJIMA

U subotu 05. kolovoza 1995. godine, prvi ogranak HDZ-a općine Tuzla, točnije ogranak - Ljepunice -, upriličio je "svečani" sastanak u povodu, svima nama poznate pobjede Hrvatske vojske u Kninu. Priredena je skromna zakuska, jer kako kaže naša stara domoljubna pjesma: "Gdje su čaše, gdje su flaše tu ćeš naći šokce naše".

Mnogi se možda ne bi složili s tim da se naši "šokci" mogu naći samo uz čašu i flašu. U potpunosti su u pravu. Naši bojovnici se mogu naći i na prvim crtama obrane. Tu su oni najjači, tu daju sve, pa čak i sebe.

To nam svjedoči i jedna iz niza pobjeda - oslobađanje Knina. Na ovom sastanku je odlučeno da se Zapovjedništvu Hrvatske vojske pošalje čestitka u povodu oslobađanja i uspostavljanja hrvatske vlasti u tom području.

U nadi da će uskoro slaviti još više pobjeda, HDZ-e Ljepunica čestita svim pripadnicima Hrvatske vojske ovu zaista veliku pobjedu.

Neka ih Bog i Njegova zaštita prati na njihovom teškom i veoma odgovornom putu.

Ana Mazić

Posjete

DRAGI GOSTI

Fra Petar Anđelović, provincijal Bosne Srebrene i prof. dr. Ivo Komšić, član Predsjedništva BiH, ponovno su među nama.

Ova dva, nama uvijek vrlo draga gosta, fra Petar Anđelović i dr. Ivo Komšić, posjetili su nas 13. i 14. kolovoza. Iako je njihova posjeta Tuzli imala vlastiti cilj i razlog, dobiva se dojam da nije slučajno i zajednički planirana. Na to nas posebno podsjeća i njihovo zajedničko gostovanje na TV Tuzla.

Poznato je, naime, da su oni obojica veliki zagovornici cjelovite, demokratski uređene Bosne i Hercegovine. Vidljivo je to iz svake njihove riječi i postupaka. Zajednički su posjetili Franjevački samostan, predsjednika

Tuzlansko-podrinjskog kantona gosp. Zeta Hadžića, načelnika Tuzlanske općine mr. Selima Bešlić i predsjednika HDZ Veležupe Soli gosp. Ivo Anđrića, koji ih je dočekao skupa sa predsjednicima općinskih odbora HDZ Tuzle, Lukavca i Živinica. Uvaženi gosti posjetili su i područje općine Ravne-Brčko.

Na svim mjestima gdje su boravili, naglašavali su kako je borba za Bosnu i Hercegovinu u ovom trenutku isto toliko važna i značajna kao i na početku rata; da treba upregnuti sve snage kako bi ovaj rat došao kraju. Prema njihovom mišljenju u tome će nam posebice pomoći sloga i razumijevanje među dva temeljna naroda Bosne i Hercegovine, Bošnjaka-Muslimana i Hrvata.

Izjave

KRŠĆANSTVO KAO DEZURNI KRIVAC

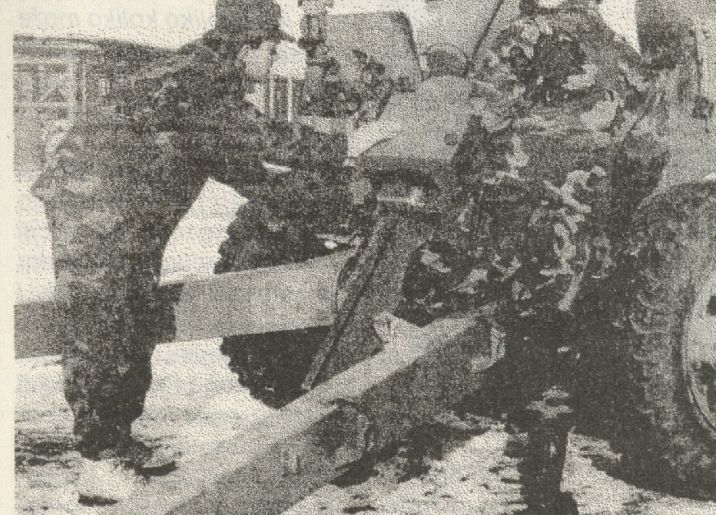
Prema onome što je na konferenciji za novinare Kantonalnog odbora Stranke demokratske akcije, održanoj 9. kolovoza 1995. godine u Tuzli, izjavio dr. Sead Jamakosmanović uporaba kršćanskih simbola i sličnog znamenja zabranjena je, nepoželjna ili najblaže rečeno grešna. Iznoseći stranačko viđenje značenja tri plakata koje je tuzlanski Forum građana, kao nestranačko udruženje, prvih kolovoških dana plasirao u Tuzli, dr. Jamakosmanović je osim ostalog ustvrdio kako ti plakati, uz ostalo, nose kršćansko znamenje. To nadalje znači da je sama produkcija i objavljivanje ovih plakata veliki grijeh, a upotreba kršćanskih simbola grijeh više. Po svemu tome, a na način kako je to u javnosti shvaćeno i prezentirano, upotreba kršćanskih simbola na ovaj način je zaista nepoželjna, grešna i zabranjena, a sve to gledano iz ugla stranačkog interesa i tumačenja predsjednika Kantonalnog odbora Stranke demokratske akcije. To što iznošenje plitkih stavova putem plakata predstavlja minimum demokratskih prava u političkoj borbi, to dr. Jamakosmanoviću, očito, ne znači ništa. Međutim, stavljanje same uporabe kršćanskih simbola u ravan zabranjene simbolike, nečasnih radnji i slično, unosi nepotrebnost višak političke nervoze. Da je dr. Jamakosmanović zaista otišao predaleko u svom razračunavanju sa Forumom građana Tuzla, više je nego jasno. Kakve to posljedice može imati u sferi ionako labavih međunacionalnih odnosa, teško je pretpostaviti, ili je to možda dr. Jamakosmanoviću odveć jasno.

Ne ulazeći dublje u analizu odnosa na realciji Forum građana Tuzle na jednoj i SDA na drugoj strani, zaista nije jasno kome je potrebno svojevrsno anatomisanje kršćanskih simbola u situaciji jačanja hrvatsko-bošnjačke Federacije. Izliv nezadovoljstva ove vrste u najmanju ruku skreće pozornost i na to da je Forum građana krivac, ako ni za što drugo, ono bar zato što je upotrijebio kršćanske simbole, kojih, da i to kažemo na plakatima što su distribuirani u Tuzli uopće nije bilo, izuzev ako se ne misli na križanje slova "f" i "G" u zaštitnom znaku (logotipu) Foruma građana Tuzle.

Ljudi, pa zar je to moguće?

BLJESAK PA OLUJA

Moguće je i visilo je u zraku. I nije išlo tako lako i tako brzo. Već mjesecima postrojbe HVO i HV ratuju po vrlinama Dinare sa Bosanske strane prema bivšoj Krajini. Poslije Splitskog sporazuma, hrvatska vojska legitimno nastupa i na teritoriju Bosne i Hercegovine. U Grahovu, bivšim Krajišnicima prekida se i veza sa Kninom. I ono malo što je dolazilo, prestalo je dolaziti. Na Dinari, te u Glamoču i Grahovu slaman je Knin, bilo je jasno vojnicima. Ali, nakon tolikih godina torture i jada, kada se od Čilipa do Senja i Sinja, od Senja do Karlovca, Zagreba, stalno moglo očekivati granatiranje, riječ koja je u našem domovinskom ratu dobila specifičnu konotaciju, odjednom sve pomete, "Oluja". U subotu, petog kolovoza, na putu prema Zagrebu, u automobilu se počela osjećati tjeskoba. Nešto je "visilo u zraku". Bombardiran je Mostar, pucalo se po Šibeniku i Vodicama, gdje smo nakanili prenoćiti. Ulazili smo u zone okršaja i rata koji se naslućivao. Kombinirali smo kuda i kojim pravcem proći. Poslije makadama došao je asfalt po ivicama naših kraških polja. Negdje, blizu Posušja, navijamo radio koji slabo radi, prestane čim se auto ukotvi među hercehovačke stijene sa obje strane puta. Malo sam dremnuo, kad netko viknu: "Oslobođen Knin!" U poznatoj gostionici pored studene ponornice u kojoj se hlade kašete pive, mirinde i coca cole, kažem gazdi kako bih se pod stare dane javio u dobrovoljce u oslobađanju Benkovca, koji sam zapamtio po zlu dok sam u njemu služio Titinu armiju. "Okasnili ste", kaže razdragani vlasnik gostionice, "Benkovac je malo prije oslobođen". Magistralom kroz Split i Šibenik, kao da se ništa značajno ne događa. Svijet zabezeknut. U Vodicama, narod izlazi iz kuća. Pa ljudi, nema više granatiranja. Polako se čakula pretvara u smijeh, u kikut i ciku. Onda erupcije radosti. S u t r a d a n , shvaćamo da se

još uvijek ratuje. Iz Senja se ne može prema Karlovcu. Upućeni smo na Rijeku, Delnice, u širokom luku oko Karlovca, do Slovenačke granice, pa u Zagreb. Iz sata u sat oslobađaju se, jedan po jedan, hrvatska mjesta: Vrlika, Gračac, Dubica, Drniš, Benkovac, Saborsko, Petrinja, Obrovac, Korenica, Slunj, Cetingrad, Otrč, Plitvice, Kostajnica. Oko Karlovca kao da je "Oluja" malo opala, ali nakon dva dana pobunjeničke postrojbe su napuštale bojišnicu u paničnom bijegu, ili su se predavale. Šestog kolovoza na djelu je realiziran "Splitski dogovor". Hrvatski branitelji su "odčepili" Bihać, i spojili se sa jedinicama 5. korpusa armije BiH. Izlazeći iz Zagreba, na putu kući, sretni smo vozila Hrvatske vojske, "okićena" jugoslavenskim zastavama i mnogobrojnim znamenima bivše Srbije. Uvečer, do kasno u noć, gledali smo ta znamenja, čirlična imena gradova bivše Krajine, na Jelačić placu. Razdragani narod sa svojom hrvatskom vojskom, sa našim dičnim osloboditeljima. Najčešće pitanje bilo je: "Zar je to moguće?" Moguće je. Cestujemo i divimo se svima koji su strpljivo i predano spremali "Oluju", dok su naši okupatori ostali na balvanima. Nama, Hrvatima Bosne i Hercegovine, uvijek će biti onako i onoliko dobro koliko nam dobro stoji Hrvatska. Dakle, dobro nam je. Imat ćemo Federaciju.

A.Lj.

Egzodusi

VREĆICE I TRAKTORI

Ratni vihar koji nas napljuje, ubija, raspamećuje, raseljava, dulje od četiri godine, ostavio je, ostavlja i ostavljać će (vjerujemo ne još dugo) nezacjeljive rane kod mnogih ljudi. O ovom istom ratu ispisani su radovi i redovi tekstova, izgovoreno nebrojeno riječi, snimljeno na kilometre filmskog materijala, a svatko je taj silni materijal koristio i iskorištavao kako mu je trebalo. U pravilu jednostrano i propagandno.

Na žalost i na našu sveopću nesreću, sudbine izbjeglica i prognanika su politizirane, karikirane i u propagandne svrhe trošene. Ovih, kolovoških, dana svjedoci smo velikog egzodusa (seobe) Srba iz "Kninske krajine" i to najveće otkako je ratna oluja počela da puše na jugo-prostorima. Prateći televizijska izvješća o bježanju Srba iz Krajine, palo nam je nekoliko, ne baš beznačajnih detalja u oči. Za razliku od prognanika Hrvata i Muslimana, koje su protjerale srpske vojske i paravojske, izbjeglice - Srbi iz Knina, Petrinje, Obrovca... su prava gospoda koja je krenula na kampiranje. Protjerani Hrvati iz istočne Slavonije, "Kninske krajine", te iz banjolučkog i drugih krajeva Bosne i Hercegovine, te mučeni, ubijani, silovani i opljačkani Muslimani (oni koji su sačuvali gole živote) ostali su bez ičega. Srbi - izbjeglice, a ne prognanici, sa svojih ognjišta bježe traktorima i kamionima sa bar dijelom svoje imovine, a Hrvati i Muslimani su bježali sa bošćama i vrećicama u rukama - pješice i po vrlinama, a u najboljem slučaju naslagani kao sardine u otvorenim kamionima UNHCR-a.

I još nešto, tijekom egzodusa Srba iz Krajine, munjevitom brzinom su se oglasili i konkretnom pomoći reagirali razno-razni svjetski humanitarci i humanitarne organizacije. Pomoć je dopremana i zrakoplovima. U vrijeme kada su prognani žitelji Srebrenice stizali i u zračnu luku Dubrave, nadomak Tuzle, svjetskim moćnicima ni na kraj pameti nije palo da bi im pomoć najbrže stigla zrakoplovom.

I na kraju, koliko god koji i čiji egzodus predstavljao i predstavlja ružnu i tužnu sliku i koliko god to sve bilo neljudsko, necivilizirano i nehumano, ostaje nam gorka slika da je moćni, civilizirani, "humani" i bogati svijet različite i u ovom slučaju pravio i napravio iako je odavno jasno i poznato da su rat započele srpske vojske i paravojske, srbijanski političari i njihova vlada.

N. IVANOVIĆ

URED "BIJELOG PUTA" NA KAPTOLU, MJESTO GDJE SE BOSANSKI HRVATI DOBRO OSJEĆAJU

Lijepe dame i šarmantnu gospodu iz "Bijelog puta" na Kaptolu u Zagrebu davno smo obećali staviti u naše male ali prve hrvatske novine u ratnoj Bosni. Međutim, nije nam bila sezona. Samo da bi im pokazali da ih se sjećamo i da ih volimo, pišemo ovu malu noticu. Jednoga dana moramo opisati kako je Dr. Lang, među prvima, tijekom rata otkrio Hrvatima hrvatske Hrvate Soli. Napisat ćemo kako je Karmen toliko lijepa i toliko Hrvatica da bi se mogla kvalificirati i za Hrvaticu Bosne Srebrene. Pa onda gospodar Lovro, koji je uvijek spreman rasplesati traktat o hrvatskoj i inoj Bosni u ratu. Gospođa Kuš, koja Bosancima nikada ne kaže svoje prezime, iako je gnjava pitanjima i kavicama. "Bijeli put" na Kaptolu je Hrvatski BiH konzulat. Akcije "Bijelog puta" se nastavljaju - i ovo pisamce će imati nastavak u HG. Mir i dobro.

HG

PRIJATELJSTVO SA MUSLIMANIMA V BOŠNJACIMA JE NUŽNOST TRENUTKA

Fra Petar Anđelović, protagonist i gorljivi zagovornik stava bosanskih franjevac prema Bosni u ratu sa kojim se sve strane slažu ali svaka na svoj specifičan način, došao je i rekao: "Prijateljstvo sa Muslimanima Bošnjacima je nužnost trenutka!" To, svakako nije ništa novo za provincijala, ali je novo da to prijateljstvo pomalo prihvaća i guverner, član savjeta lista "Zeman".

Komšić je sjajan lateralac. Iako je još uvijek među predsjednikovim ljudima i na čelu sarajevskih akademaca - seljaka, oni mu više nisu neophodni u njegovim atraktivnim i učinkovitim nastupima. Više se gotovo i ne sjeća osnivanja jednog od hrvatskih savjeta koji su nicali kao gljive poslije kiše kad je Hrvatima niz njihove poznate rijeke: Bukovicu, Trstionicu, Lašvu, Fojnicu bilo gusto. Sada se sjeća samo da je on "izmislio" Washington. To mu je dosta i postao je čovjek koji više postranično nego stranački ide do cilja. Podsjeća na najvećeg seljaka svih vremena - Stipicu.

HG - Prijateljstvo sa Muslimanima? Kojim, kakvim Muslimanima?

Komšić - Borba za Bosnu i Hercegovinu i za njenu opstojnost vodi se na dvije razine. Prva - spas države u njenim granicama bez obzira na njeno unutarnje uređenje. Mi smatramo da smo ponudili jedino moguće rješenje, koje bez rata može dovesti do konstituiranja demokratskog društva - kantonalno uređenje. Osobno ne

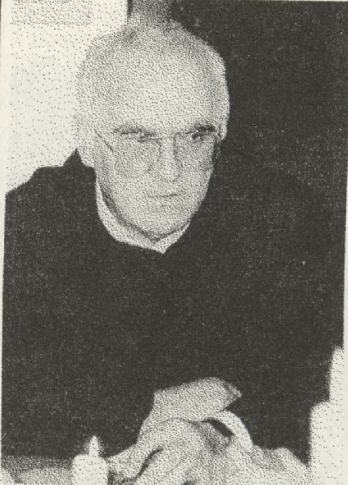
Prof. Ivo Komšić

vjerujem da bez federacije Bosna može postati demokratska država. U globalnom planu imamo dobar trend. Imamo vojni sporazum koji ide veoma dobro između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, i dobar sporazum između tri vojske HV, HVO i Armije BiH.

Druga - politička razina nam je i dalje problematična jer se SDA, za ove četiri godine rata nastojala instalirati kao vladajuća stranka i zauzela pozicije "državne stranke". Ona je čak, u jednom trenutku sebe nazvala državotvornom strankom, što je budalaština. Stalno govorimo kako Bosna i Hercegovina ima državu tisuću godina, a onda netko sebe sada nazove državotvorcem. To je dokaz intelektualne razine onih koji tu stranku profiliraju. Mi se moramo suprostaviti jednopartijskoj državi Stranke demokratske akcije. Dakle, opstojnost države na prvom mjestu, pa onda borba za njeno unutrašnje uređenje.

HG - U Tuzli je formiran prvi kanton kojeg je britanski ambasador neki dan nazvao

"laboratorijem Federacije". Mi mislimo da je to spor i loš laboratorij. Postoji jaki, Muslimanski dio konstitucije koji ima objektivnu vlast i koji pravi jednopartijsku SDA državu, i sadaka političari HDZ konstituente. Čak neki SDA političari traže da HDZ komponenta u Kantonu živne; da bude agresivnija. To je otprilike isto kao kad bi se od našeg ministra bez šarpelja tražilo da uđe u ring sa Tysonom.

Provincijal fra Petar Anđelović

Anđelović - Ovo je moj savjet svima vama ovdje. Pogrešno je bilo u hrvatskoj politici. Pogrešno je bilo što smo mi među Muslimanima pokušavali tražiti prijatelje koji su bili ili nisu bili na našoj strani. To je bila politika da bi ih se podijelilo. To je ispalo vrlo ružno sa Abdićem. Ne treba sada tražiti nekakve prijatelje Hrvata među Muslimanima. Potrošismo vrijeme a oni su i onako naši prijatelji. Sa svima njima treba naći politički jezik, političku platformu. Nećemo opet vezati zastave, ići u euforiju. Treba razgovarati sa njihovim

odgovornim ljudima koji donose odluke, bez obzira na njihove simpatije prema nama. Politička akcija ne smije biti uvjetovana pojedinačnim, već općim narodnim problemima. Pokretati političku akciju jer je netko naš ostao bez stana je razvodnjavanje problema.

HG - Ovdje i u ratu ključno pitanje je da li je ili nije jak vojnik HVO. Tog HVO vojnika treba pomoći da bude na pravi način jak. Treba pomoći i fratra da bude na pravi način jak. I Ivo Komšića da bude na pravi način jak, jer je jak onoliko koliko može biti jak. A da se mi nekome ovdje dodvoravamo da bi ovdje bili nešto - nije prihvatljivo.

Anđelović - Sa Muslimanima treba naći princip suradnje, a to može samo biti mudar i pametan cilj. A mudar i pametan cilj jeste da preživi i Hrvatski i Muslimanski narod. Za sada je jedini način ispunjenja toga cilja Federacija. Mi nemamo ništa drugo predložiti. Federacija je, dakle, princip okupljanja.

Komšić - I svijet je predložio Federaciju. On prati što se sve ovdje dešava i radi na tome da dođe do rješenja - ratom ili mirom. Ali kada dođe mir, svijet neće podržavati one strukture koje sada podržavaju. Priznat će one koji prihvaćaju njegov red i redosljed vrijednosti. Danas sve centralističke zemlje stagniraju a one koje grade federalne odnose napreduju. Federacija nije samo rješenje za rat u Bosni, već i rješenje za mir.

A.Lj.

BEZ HRVATSKE VOJSKE JOŠ BISMO ČEKALI SLOBODU

Nakon oslobađanja Velike Kladaše u Abdićevom uredu pronađena neposlana pisma hrvatskim dužnosnicima u kojima im nudi "mirno rješenje".

Bez Hrvatske deblokada ne bi bila ovako brza. Prijatelji i saveznici pomagali su nam i prije. Hrvatska nam je i jedno i drugo...

U pobjedonosnom hodu 5. korpus Armije BiH u ponedjeljak je oko 15 sati oslobodio okupirane prostore velikokladuške općine. Razbijene postrojbe Fikreta Abdića uglavnom su se razbježale ostavivši iza sebe goleme količine teškog naoružanja i drugih oružja, oruđa i streljiva svih vrsta. Jedan broj bivših pripadnika Abdićevih pobunjeničkih postrojba se predao, dok ih je veći dio zarobljen nakon pretrpljenih poraza. Zastava BiH zavijorila na starom velikokladuškom gradu, odakle je Fikret Abdić u nepoznatom pravcu pobjegao u ponedjeljak ujutro. To dokazuju napisana i neposlana pisma upućena visokim hrvatskim dužnosnicima, kojima je pobunjeni Fikret Abdić hrvatske političare namjeravao uvjeriti u mogućnost mirnog rješenja situacije u zapadnoj Bosni, ali na štetu države BiH i njezine armije. Lakovjerni Abdić nije uspio u namjeri, očito svjestan uzaludnosti svojih pokušaja. Pobjegao je glavom bez ob-

zira i, kako reče načelnik stožera 5. korpusa brigadir Mirsad Selmanović, najmanje je važno gdje se nalazi jer se radi o ratnom zločincu kojeg mora stići zaslužena kazna. Odmah nakon povratka u Bihac sada već divizijski general Atif Dudaković (odlukom Predsjedništva BiH Dudaković je iz čina brigadnog generala promaknut u čin divizijskog generala) inozemnim i domaćim novinarima dao je intervju. Prenosimo odgovore na pitanja kako ih je zabilježio novinar "Slobodne Dalmacije". Odgovarajući na pitanje kako se, nakon svega, osjeća kao čovjek, rekao je: "Kao i svi moji borci i narod".

HRVATSKA JE POMAGALA I PRIJE

"Zadovoljni smo jer smo oslobodili velik dio našeg okupiranog prostora. Riješili smo se izdaje u vjestitome narodu i oslobodili zapadni dio granice u dužini 162 kilometra. Radi se o tri četvrtine naše dosadašnje obrambene crte. Time je na

General Atif Dudaković

tim dijelovima, gdje je došlo do spajanja Armije BiH i Hrvatske vojske, stigao mir".

* Biste li to mogli uraditi bez pomoći Hrvatske vojske

"Bez Hrvatske vojske to ne bi bilo moguće ovako brzo. Ništa se, međutim, ne događa slučajno. Prije godinu dana, 21. kolovoza, sami smo oslobodili Veliku Kladašu. Sad su prilike nametnule nov način rješavanja našeg okruženja. Na nas je prije dvadesetak dana pokrenuta najžešća četnička ofenziva. Zbog našeg strateškog značenja za Republiku Hrvatsku znali smo da se nešto ovakvo može dogoditi. To je omogućila Splitska deklaracija. Korist od ovoga je obostrana. Nije nam preostalo ništa drugo do boriti se ili izginitu. Napor se isplatio.

* Jeste li prije ovoga bili pomagani od bilo koga.

"Pomagano nam je i prije. Od prijatelja i saveznika. Hrvatska nam je i jedno i drugo.

BORBA SE ISPLATILA!

* Kako ste se održali tri i pol godine.

"Najduža opsada trajala je na Staljingrad. Negdje oko 900 dana. Tamošnji branitelji su imali Labanjsko jezero. Mi smo bili u potpunom okruženju 1201 dan. Rješenja smo ipak nalazili i našli. Osobno tvrdim da je tako moralo biti, jer vjerujem da zapovjednik koji ne može naći rješenje svake situacije i ne treba biti zapovjednikom. Međutim, i pored iznađenih rješenja u tri i pol godine rata imali smo blizu tri tisuće poginulih i više tisuća ranjenih. Borba se međutim, isplatila, jer je ovdašnjih 200 tisuća žitelja ponovno velikim dijelom slobodno. Imaju prozor u svijet. Izvršena je deblokada zahvaljujući našoj upornosti da ostanemo na svojim prostorima i zahvaljujući interesu koji je Hrvatska našla u našem geopolitičkom i geostrateškom položaju.

Preuzeto iz Hrvatske riječi.

STRANAČKA PROMOCIJA - DRŽAVNA BRIGA

Prema službenim podacima, nakon egzodusa Bošnjaka iz Srebrenice, u Tuzlansko-podrinjskom kantonu je smješteno 32.000 prognanika. Razni štabovi - od kantonalnih do općinskih - "izbacuju" brojke koliko je gdje prognanika smješteno. U te podatke teško je vjerovati - osim podatka o ukupnom broju prispijelih Srebreničana - jer prognanici samostalno mijenjaju mjesto boravka. Tako se na sastanku Kabineta SO Tuzla čulo da je u ovom gradu zvanično 536 prognanika, a prema evidenciji mjesnih zajednica ima ih 4.950.

Još četvrtog jula Vlada kantona je osnovala poseban Logistički centar za zbrinjavanje i opskrbu prognanika, na čijem je čelu Hajrudin Avdić. Otvoren je i zaseban žiro-račun za pomoć prognanika. Logistički centar je praktično štab koji je imao zadatak da koordinira sve poslove oko prognanika, od ishrane do smještaja. S tim u vezi naređeno je svim humanitarnim organizacijama - stranim i domaćim - da pomoć pružaju posredstvom Centra, radi evidencije i optimalne raspodjele. Općinama u kantonu je zabranjeno da vode samostalnu brigu o ovim beskućnicima, već da to opet rade posredstvom Logističkog centra.

Dok su još izdavali takve naredbe SDA je otvorila sopstveni žiro-račun i osnovala samostalni Fond za pomoć Srebrenici. Prije sedam dana i SDP je priopćila da otvara "svoj" žiro-račun i Fond za pomoć Srebrenici. Jedino je UBSD priopćila da neće politizirati muke prognanika i otvarati žiro-račune i Fondove. Pomoć koju oni osiguravaju usmjeravaće na Fond kantona.

Iz Kantona je predloženo 16 lokacija za gradnju prognaničkih naselja. Zbog

prebukiranosti tuzlanske općine, ovdje nije predviđeno jedno takvo naselje, a nastoje se da ih bude što manje u Živinicama i Lukavcu, jer je i tamo dosta prognanih. U cilju izgradnje pomenutih naselja odgovorni iz Kantona su imali kontakte sa inozemnim humanitarnim organizacijama. U tim

kontaktima strani humanitarci su tražili da oni grade naselja, a u Kantonu traže novac kojim bi oni financirali gradnju. Nadalje, insistiraju da se financiraju naselja u kojima bi po jednom prognanom osigurali 15 četvornih metara prostora. S obzirom da inozemne organizacije nude ono što oni smatraju optimalnim i žele da sami vode poslove oko izgradnje naselja, počeli su se obraćati općinama, nudeći takve solucije. S obzirom na odluku po kojoj općine ne mogu samostalno voditi poslove oko smještaja i opskrbe prognanih, takve solucije ne dolaze u obzir.

U kakvu situaciju mogu doći najnoviji prognanici u Tuzlansko-podrinjskom kantonu i zašto?

Već je kolovoz. Za dva mjeseca moguće su temperature i ispod ništice. Tisuće prognanika je pod šatorima, školama, barakama. Tamo nema optimalnih uvjeta za "zimovanje". To mora biti jasno svima. Međutim, tih pretpostavki odgovorni kao da nisu svjesni. Ponude inozemnih humanitarnih organizacija

trebalo je i treba prihvatiti odmah. Zbog ozbiljnosti situacije treba raditi i po 20 sati dnevno. Nadležni organi moraju prisiliti i stručne timove za projektiranje i druge poslove da u najkraćim rokovima osiguraju dokumentaciju za gradnju, jer je u ovom slučaju riječ o vanrednoj situaciji.

Kad su u pitanju (ne)spoznavani sa inozemni humanitarnim organizacijama, običnim građanima se čini, tupa i glupa politika prisiljavanja donatora da pruže koliko razni štabovi i centri hoće, jer je obim i način donacije stvar njihove dobre volje, a ne zakonska obveza. Drugo, pošto oni ulažu svoja sredstva sasvim je normalna njihova želja da od početka do

kraja kontroliraju potrošnju sredstava koje sami ulažu. Svaki drugi pristup podsjeća na diletantizam jer je važnije osigurati utočišta za prognane, nego zadovoljiti nečiju političku sujetu.

Vjerojatno bi se problemi oko zbrinjavanja prognanih Bošnjaka iz Srebrenice brže i svrsishodnije rješavali da njihova sudbina nije stavljena u škare politike. Nepristrasni analitičari smatraju da je osnivanje stranačkih fondova - SDA i SDP - za pomoć prognanicima tipična politizacija ovog problema. Pomoć stranaka je dobro došla, ali briga o prognanicima je zadatak državnih organa. U ovom trenutku to je prioritet štabova i centara koje je osnovala Vlada kantona. U svezi s ovim problemom neka ponašanja na terenu su apsurdna. Zar nije apsurdna odluka tijela Kantona po kojoj općine (državne instance) ne mogu voditi samostalne aktivnosti na zbrinjavanju prognanika, a stranke mogu? Po logici funkcioniranja sistema u radu državnih organa moguće je - po hijerarhiji - osigurati efikasnu kontrolu i koordinaciju na relaciji Kanton - općine, što nije isto kada su u pitanju stranke. Ili možda neki misle da su stranke - posebno vladajuće - važnije od države i njenog sistema, pa one mogu samostalno obavljati "državne" funkcije.

Oni koji projektiraju novi sistem i grade državu, toga bi morali biti svjesni. nema normalnih ljudi i naroda koje će "iz iste rupe" zmiya dva puta ugristi. U ovom slučaju prognanicima je optimalno utočište važnije od stranačkog prestiža. Ljudi nisu baš toliko naivni da ih se može "vući za nos". Oni očekuju da im država riješi probleme, a stranke...?

Vehid JAHIC

SREBRENICA NAPUNILA BAZEN

Pejo Banović

U trenutku kada smo sklapali ovaj tekst (9. kolovoz) iz Ureda za prognanike Tuzlansko-podrinjskog kantona, od gospodina Izeta Fazlovića, dobili smo "svjež" podatke o dolasku, prihvatu, i zbrinjavanju prognanika iz enklave Srebrenica. Rečeno nam je da je do tada evidentiran dolazak i prihvata oko 38.000 prognanika, da ih je nestalo između četiri i pet tisuća. Evidencija Kantona pokazuje da je po općinama zbrinuto: Tuzla oko 5.000, Srebrenik oko 6.000, Banovići 3.000, Gračanica 1.800, Kladanj 1.000, Lukavac 5.200, Živinice blizu 5.000, Kalesija oko 1.000, Gradačac 558 i Brčko 275 prognanika. Oko 6.500 osoba još je bilo pod šatorima na Aerodromu. Pojedine općine, kao Tuzla, opet imaju podatke da se na njihovim teritorijama samoinicijativno smjestio jedan broj prognanika, pa Tuzla operira sa oko 1.500 više pridošlih Srebreničana nego Kanton.

Najveći dio posla oko prihvata i zbrinjavanja golemog broja beskućnika iz Srebrenice nosi Okružni štab CZ sa općinskim štabovima CZ, zbog čega smo u zadnjih više od mjesec dana, nekoliko puta razgovarali i kontaktirali s gospodinom Pejmom Banovićem, komandantom Okružnog štaba CZ, koji nam je rekao da i nakon trideset dana u grupama ili pojedinačno pristižu prognanici iz Srebrenice.

M.B. - Vi svakodnevno procjenjujete političko-sigurnosne prilike na teritoriju Kantona. Kažite nam kako ste je procijenili na dan 8. kolovoza?

- Situacija se komplicira zato što neki ne prihvaćaju ono što im se može ponuditi. Osim toga šatorski kamp u Dubravama pos-

tao je svjetska sramota i mora se hitno raseliti. (u međuvremenu raseljen). Štab je osigurao smještaj u Gračanici, Gradačcu, Brčkom, Kalesiji, Srebreniku... ali nije mali broj onih koji neće dalje od Tuzle, hoće smještaj u gradu, neće blizu "cra". Ali nije ni čudo!

Vi ste osobno bili na "crtama" gdje su mnogi prognanici prešli na slobodnu tuzlansku teritoriju. Kakvi su vaši dojmovi.

- To što sam vidio u Međidi, i što sam čuo od očevodaca proboja, je nešto najtragičnije što se moglo desiti Bošnjačkom narodu. Vidio sam izbezumljene žene, žene koje su bile silovane, čuo sam jauk majki čija su djeca zaklana, ranjene i iznemogle borce. Oni su prošli put preko šuma dug 110 kilometara, koji je stalno bio pod presijom četničkih granata.

Općina Srebrenik i zbrinjavanje izbjeglica iz Podrinja

PRIMJER SOLIDARNOSTI

Posjetili smo općinu Srebrenik i u razgovoru sa gosp. Zahirom Drakovcem saznali kako je ova općina prihvatila 5602 prognanika, najviše djeca.

Prognanici su smješteni po napuštenim kućama, školama i slično. U teritorijalnom pogledu, po mjesnim zajednicama to izgleda ovako: MZ Podorašje 1431 od čega u školi 300, MZ Tinja 1388, MZ Duboki Potok 467, MZ Rapanica 500, MZ Sjadna 236, MZ Špionica 721 te u samom Srebreniku 660.

- Ovo što je do sada urađeno na smještaju najvećim dijelom je privremenog karaktera. Što se čini na podizanju naselja gdje će prognanici biti smješteni na duži period, do povratka na svoja odnjišta.

- Najizvjesnije je, da se pod hitno iz pepela podignu i za useljenje pripreme dva velika devastirana srpska sela. Riječ je o velikim selima Smoluća i Bukvik. Tu bi moglo privremeno da se smjesti oko 20.000 ljudi. Smoluća je nadomak grada Lukavca, a Bukvik nadomak Brčkog. Po svoj prilici osigurani su i sponzor-humanitarci zato.

- Da li se stalo u kraj divljanju i nasilnom useljavanju u kuće koje su poluprazne, ili pod

ključem vlasti koja je u toku ovog rata dobila nadoknadu od građana koji su na privremenom radu u inozemstvu.

- Bilo je i toga. Vojne i civilne vlasti i organi sigurnosti uspjeli su situaciju smiriti i prizemljiti. Pojavili su se i neki slobodni strijelci koji su pokušali krotiti pravdu na svoj način. Tome se brzo stalo u kraj. Prethodnim dogovorima zaštićene su kuće i sela Hrvata, posebno tamo gdje bi se dolaskom prognanika ušlo u grunt hrvatskih sela.

Na meti su bile kuće Srba koji su ostali lojalni u Bosni. U devet slučajeva, policija je imala ozbiljnog posla. Bezakonuju i nasilju koje su "kreirali" hoštapleri i tuzlanska mafija, stalo se u kraj. Kada je riječ o kućama koje nisu napuštene i prazne, kao što je riječ o srpskom selu Špionica, nespojivo je ono što je tamo

Ino useljeno 28 kuća, da je desetak vlasnika privatne imovine bilo fizički napadnuto i maltretirano. U općini Tuzla je šest vlasnika kuća vraćeno. Tuzlanska civilna policija je svoj dio posla majstorski odradila, ali je zatajila vojna vlast, pa je Mišo Božić, predsjednik SGV Tuzla zahtijevao od General-štaba da naredi da se i preostali dio posla obavi.

Nasinim se useljenjem ustvari, planirala pljačka, a ne useljenje. Neki pojedinci kada budu deložirani nose sve sa sobom, a komisija neka utvrđuju što je bilo prije a što poslije dolaska ovih uroda.

I najzad, kada je riječ o općini Tuzla, koja je prihvatila oko 60.000 prognanika prije egzodusa iz Srebrenice, valja reći istine radi da će u narednih tridesetak dana oko 1.100 stanovnika Srebrenice, po redu i rasporedu koji naprave vlasti iz općine Srebrenica, biti useljeno u kuće koje su neki domaćini dobrovoljno stavili na raspolaganje, i kuće i objekte koji će od donatora biti dovršene. U te kuće uglavnom će se useljavati obitelji koje su sada u kolektivnim smještajima, prema zaslugama (invalidi, borci, obitelji poginulih boraca).

MZ-e u općini Tuzla (ne sve) dostavile su spiskove praznih objekata u koje se privremeno mogu smjestiti prognanici. Popisano je do 8. kolovoza 1.135 takvih objekata. Ima tu i kamp kućica, i šupa, i kućurina. U 468 slučajeva tražena je suglasnost da se na određeno vrijeme prihvate prognanici, uz sve stimulacije, a samo u 29 slučajeva suglasnost je i dobijena. Tome treba pridodati još 139 objekata koji će biti završeni besplatnim investicijama, pa je Tuzla trenutno osigurala oko 1.100 mjesta za prognanike u kućama. Koliko će se devastiranih i opljačkanih kuća privesti useljenju, koliko još malih kolektivnih centara, ostaje da se vidi prije ove zime. U susjedne općine, iz šatorskog kampa na Dubravama, prognanici sve teže idu. Netko im stalno trubi na uho da su oni sada stanovnici općine i grada Tuzle.

Mato BIKIĆ

POČELO JE U TUZLI, A OSNAŽENO U ŠIKARI

Održavanje 5. obljetnice utemeljenja I. ogranka HDZ-a u župi Šikara, opština Tuzla

30. srpnja 1995. godine u župi Šikara, u prostorijama učionice župnog ureda održana je svečana sjednica u povodu obilježavanja 5. obljetnice prvog ogranka HDZ-a na prostorima župe Soli.

Sastali su se ovi časni, hrabri ljudi, da obilježe 5 godina od dana kad su se prvi put našli i, tražeći put kojim će krenuti u oživljavanje svoje nacionalne svijesti, osnovali ogranak HDZ-a, jedine organizirane snage koja je imala za cilj objediniti cjelokupni hrvatski korpus.

Prije svečane sjednice služeno je misno slavlje. Predvodio ga je župnik župe Šikara fra Martin Antunović. Misi su bili nazočni brojni uzvanici, politički prvaci iz Tuzle i općine Ravne-Brčko: Stjepo Pranjić, dopredsjednik zastupničkog doma Herceg-Bosne i član Predsjedništva HDZ-a Bosne i Hercegovine, Ivo Andrić Lužanski, predsjednik županijskog odbora HDZ-a župe Soli, Ante Zvonar, predsjednik Općinskog odbora HDZ-a Tuzla, Ivica Marinović i Pejo Banović, dopredsjednici OO HDZ-a Tuzla, Rado Pejić, tajnik županijskog i općinskog odbora HDZ-a Tuzla; iz Brčkog gospodin Mijo Anić, predsjednik općinskog vijeća Ravne-Brčko, Ivo Veselčić i Avgustin Marić, dozapovjednici 108. HVO brigade.

Sveta misa je služena za sve članove HDZ-a koji su preminuli u ovih pet godina i hrvatske bojovnike koji su svoje živote ostavili na bojišnici. (Pok. Drago Pavić, pok. Ivo Petrović, pok. Mijo Tadić, pok. Juro Mazić, pok. Mijo Mišić i pok. Marijan Divković).

Na kraju mise fra Martin je govorio o formiranju Prvog ogranka, pohvalio je ljude koji

su prvi imali snage, volje, pameti i dalekovidosti te pristupili u stranku HDZ.

Pozdravljajući brojne goste, gospodin Pejo Mazić pročitao je izvješće o radu Prvog ogranka HDZ-a u općini Tuzla. Tom prilikom rekao je: "Želim naglasiti da proces formiranja I ogranka nije tekao lako. Naše poteškoće nisu bile beznačajne

pa smo u više navrata imali i intervencije ondašnjih organa sigurnosti. Najviše neprijatnosti imali smo iz redova vlastitog naroda. Možda bi bilo uputno da se neki događaji i prešute jer je sada novo vrijeme i ljudi

imaju drugačiji odnos prema onim zbivanjima i sudionicima tih zbivanja. Pa ipak, podsjetit ćemo se na neke krupnije probleme koji su se javljali u vrijeme ustrojstva naše Stranke.

SKJ i Socijalistički savez, zapravo svi pripadnici lijevih snaga u ovom kraju, ulagali su veliki napor i vrlo grubo se

suprotstavljale našem organiziranju. Poznato je da je svaki peti naš čovjek bio deklariran kao Jugosloven, također su poznati rezultati prvih višestranačkih izbora i onda ne treba posebno naglašavati kako je trnovit bio put našeg ogranka.

Budući da smo se mi, kao što je to bilo kroz čitavu našu povijest, u kriznim vremenima okupljali oko crkava i samostana, oni su bili prvi na udaru.

U prvoj polovini 1990. godini do nas su došle vijesti da se u našem kraju narod organizira u neku Stranku pod rukovodstvom gosp. Ante Zvonara, pok. gosp. Drage Pavića i gosp. Ive Andrića Lužanskog iz Živinica. Ljudi iz naše župe, okupljeni u Šikarskoj crkvi, odlučili su da se uspostavi kontakt sa Dragom Pavićem jer smo ga najbolje poznavali. Iz razgovora koji je obavljen u kući Peje Mazića saznali smo da u Tuzli postoji inicijativni odbor HDZ-a, jedinog pokreta hrvatskog

Najveću zahvalnost dugujemo, pored pomenute gospode političara svećenicima župa Šikara, Tuzla i Breške koji su nam takođe pomogli i dozvolili nam da u prostorijama Župnih dvorova održavamo sastanke. Budući da u ono vrijeme nismo mogli koristiti čitaonice mjesnih zajednica, njihova potpora bila je za nas od velikog značaja."

Nakon Izvješća, pročitani su pozdravni brzojav što ga je uputio predsjednik HDZ-a Bosne i Hercegovine gosp. Dario Krodić u povodu obilježavanja obljetnice formiranja Prvog ogranka HDZ-a župe Soli. Uslijedila je diskusija i na kraju je odsvirana himna.

Za velikim stolom punim raznovrsnog jela i pića što su ga pripremili hadezeovke župe Šikara, balgovali su svi koji su se tu zadesili. Hrvatska mladež pobrinula je glazbeni ugođaj kao i dekoraciju sale. Posebno su se istakle Ana Mazić i Vedrana Šimić.

Bilo je ugodno veseliti se sa ljudima koji su znali prepoznati vremena koja dolaze.

M. P.

D. Pavić sa još jednim gospodinom iz Sarajeva. S nama su bili fra Dominko i fra Marijan Dadić. Održan je kraći govor, izabran je odbor i utemeljen ogranak HDZ-a.

Nemam namjeru pokazivati prstom i prigovarati, ali želim istaći da nismo imali očekivanu potporu niti u samom gradu Tuzla. Znam da u ono vrijeme nisu bili u istoj poziciji Hrvati u gradu i Hrvati u selu, ali smo očekivali da nam se za to barem ukaže verbalno priznanje. Naime, nikada nitko ni slovom nije pisao o radu prvog ogranka koji je u ono vrijeme jedini radio. Mi smo pisali i obračali se glavnim urednicima obaju naših glasnika, i Hrvatskom glasniku i Glasniku HDZ-a, ali se o nama nisu ni jednom oglasili.

Nakon Izvješća, pročitani su pozdravni brzojav što ga je uputio predsjednik HDZ-a Bosne i Hercegovine gosp. Dario Krodić u povodu obilježavanja obljetnice formiranja Prvog ogranka HDZ-a župe Soli. Uslijedila je diskusija i na kraju je odsvirana himna.

Za velikim stolom punim raznovrsnog jela i pića što su ga pripremili hadezeovke župe Šikara, balgovali su svi koji su se tu zadesili. Hrvatska mladež pobrinula je glazbeni ugođaj kao i dekoraciju sale. Posebno su se istakle Ana Mazić i Vedrana Šimić.

Bilo je ugodno veseliti se sa ljudima koji su znali prepoznati vremena koja dolaze.

Bilo je ugodno veseliti se sa ljudima koji su znali prepoznati vremena koja dolaze.

M. P.
Hrvatski Glasnik, kolovoz 1995.

V SVEČANO OBILJEŽEN V BLAGDAN VELIKE GOSPE

*Fidelissima Mater,
Advocata Croatorum
Daj nam čuvaj Božja Mati,
I sinova naših cvijet
Tvojom Molbom, nek se vrati
Božji mir na cijeli svijet!*

Kršćani Mariji iskazuju posebno štovanje zbog njezine najtješnje povezanosti s Isusom. Kroz godinu su 22 blagdana ili svetkovine Blažene Djevice Marije. Najveći Marijini blagdani jesu: Bezgrješno začeće 8. prosinca, i njezino Uznesenje na

Fra Ilija Oršolić: "Marija na nebo uznesena, naša je moćna zagovornica, naš najljepši i najuzvišeniji uzor."

Hrvatski Glasnik, kolovoz 1995.

svetog Petra i Pavla iz Tuzle.

Iako je rat i neimaština, tradicija se ipak održala. Ljudi su posjedali na travu, prostrli stolnjake, izložili donijeta jela i pića, te su častili rođake, prijatelje, i prolaznike. Domaći su glazbenici pripremili prigodan program i prezentirali nam dio svoga repertoara.

Blagdan Uznesenja Marijina tradicionalno se slavi u svim hrvatskim župama u zemlji i inozemstvu. Svečano je obilježeno u svim svetištima, gdje je to bilo moguće. Tisuće vjernika pohodilo je Marijina svetišta, te sudjelovalo u misnom slavlju, u procesijama, hodočašćima praćenim molitvom i pjesmom, noseći Gospine kipove. Osobito je bilo svečano u Mariji Bistrici, Remetama, na širokom Brijegu, Sinju, Tolisi, Sarajevu.

U našem kraju bilo je svečano u Breškama, gdje je slavljena sveta misa uz sudjelovanje velikog broja vjernika sa svojim svećenicima iz Tuzle i svih okolnih župa. Bilo je svečano i u kapelici na Husinu. Crkva i prostor oko crkve na Breškama bio je ispunjen vjernicima-župljanima i hodočasnici. Misno slavlje je predvodio fra Ilija Oršolić, župni vikar župe

slobode. Marija je uvijek bila naša tješiteljica. Ona je ušla u srce svakog vjernika, u srce Hrvatskog naroda. Marija je najvjernija Majka i naša zagovornica!

Krunica je molitva koja treba da se moli u svakoj našoj obitelji. Vjerujemo da ćemo moljenjem krunice pomoći narodu i sebi, jer sestra Lucija iz Fatime (Portugal), kaže o krunici: "Blažena Djevica Marija je krunica podarila takvo djelovanje da ne postoji nijedan materijalni, duhovni, nacionalni ili međunarodni problem koji se putem nje i naše žrtve ne bi mogao riješiti."

Pripremio Juraj Novosel

MLADOMISNIČKO SLAVLJE

20. kolovoza 1995. godine u župi Zovik bila je neobična svetkovina. Mlada misa četiriju svećenika:

Fra Zvonimir Zečević,
Fra Marko Antić,
Fra Miroslav Ikić i
Vitimir Zečević - salezijanac

Ima župa koje kroz čitavu povijest iz svojih redova nemaju četiri svećenika. A u Zoviku četiri svećenika za jedan dan i to još dva iz iste kuće, braća Zečević. U jednom danu čitava jedna povijest! Lako je Zoviku!

"O ljubavi gospodnjoj pjevat ću, dovijeka,
kroz sva pokoljenja
vjernost ću tvoju navješćati"
Ps. 89,2

misama. Ali, valja istaći, - sve pomnoženo sa četiri puta. Može sve to stati u jedan dan?!

Sve su to Zovičani uspješno organizirali. Mlade djevojke, sve jepša od ljepše sa karticama na kojima su predstavljene, prikačenim na grudima, kao da svaki dan obavljaju te poslove, poput kakvih hostetisa, uslužno se obraćaju svakom tko se tu zadesio. Govornici nisu opširni, poruke aktualne, životne.

Franjevački provincijal naglašava tri bitne točke: Očuvanje vjere u Boga i povjerenja u našu Crkvu, njegovanje prijateljstva Hrvata i Bošnjaka i jaka Hrvatska država, ubrzavaju rješenje bosanskog problema i garantiraju dolazak mira.

Salezijanski provincijal reče da je teže ostati nego postati svećenik, misao, ma koliko puta ponovljena, jednako značajna i aktualna.

Fra Tihomir Sadrić, govorio je nadahnuo kao u najboljim danima, a upravo se oporavljao od teške operacije srca. To

Tako piše u zaglavlju "Svetih sličica" što ih mladi dijele u ime mladomisnika. I zbilja, 20. kolovoza u Zoviku se sve orilo u slavu ljubavi i navješćanja Njegove vjernosti. Brojni svećenici i časne sestre, dva provincijala, politički vojni uglednici i gosti sa svijlu strana okupili su se kao u dobra stara vremena - iz tuzlanskog kraja šest autobusa i mnoštvo osobnih vozila!

Sveta misa svečana i veličanstvena u crkvi koja dominira prostorom što se može usporediti sa razvikanim atraktivnim predjelima u drugim, sretnijim zemljama. Uvodnu riječ je imao fra Petar Anđelović, provincijal Bosne Srebrene, duhovni otac trojice od četiri mladomisnika.

Svirao je i pjevao "Jukić", bogoslovi koji nas već 25. godina prate svojom pjesmom, mladi, lijepi, zaigrani i raspjevani. Naše uzdanice, kako reče fra Petar, gvardijan tuzlanski koji je vodio slavlje poslije mise. A na tom slavlju što je upriličeno ovim sretnim povodom zaista je trebalo biti. Samo zato da se bar na jedan dan osjeti prava radost.

Ljudi koji su ovih dana malo ohrabreni uspjesima naše vojske, dali su oduška ovdje u Zoviku svemu onome što se nakupilo u dušama za ove četiri godine. Pozdravljalo se i govorilo, pjevalo, igralo i veselilo. Netko bi mogao reći - kao i na svim mladim

treba upamtiti!

Gospodin kapelan iz Nordijskog bataljona UNHCR-a istakao je značaj vraćanja korijenima "A korijeni su u vjeri", bila je njegova poruka. Taj Norvežanin zapjevao je na hrvatskom pjesmu "Ne dirajte mi ravnicu". I to ne kurtoazno, jedva prepoznatljivo, nego tako da se ne bi postidio ni strožih kritičara.

Pa kumovi, pa tetke, pa političari, pa vojnici, reklo bi se nikad kraja, ali sve s mjerom i kvalitetom. Fra Petar, nadahnut, imao je svoj dan. Pod njegovom sigurnom rukom i prodornim glasom, slavlje se odvijalo u skladu sa svim ukusima i željama. Pjesama svake vrste! Svatko je sebi mogao odabrati. Ništa pretjerano, kao da je danima uvježbavano.

Eto, tako je bilo u Zoviku 20. kolovoza ratne 1995. godine. "Pozdravite svoje tamo negdje u tuđini i poručite im neka se vrate, ovo je naša zemlja, mi ovdje ostajemo", rekao je na kraju fra Petar Matanović.

"Jukić" je pjevao: "Svaka tuđa zemlja, tuga je golema". Breгови su se zelenili, djevojke i momci rumenili u kolu, nebo se plavilo, svećenici su bili mladi, misa je bila mlada, sve je odisalo životom koji ovdje neće prestati.

M. P.

ČETVRTA GRANA

Sve što se u Hrvatskoj događalo u posljednje vrijeme, moralo se dogoditi. Vjerojatno, po nepisanim pravilima nužnosti u procesu stvaranja jedne države. Slučajno je, što je akcija vojno-redarstvenih snaga Hrvatske za integriranje okupiranih dijelova u ustavnopravni poredak zemlje, započela 4. kolovoza, a završila 8. kolovoza, upravo na obljetnicu smrti Stjepana Radića, vođe hrvatskog naroda, političara i pučkog tribuna, utemeljitelja HRVATSKE SELJAČKE STRANKE. Na taj dan prije 67 godina, Stjepan Radić preminuo je od rana zadobivenih u beogradskoj skupštini u kojoj se ustrajno borio za prava hrvatskoga naroda. Ovoga, doista velikog čovjeka, hrvatski je narod zapamtio kao "četvrtu granu veza kojega je izvezla Hrvatica mlada", a hrvatska povijest zabilježila kao jednog od temelja na kojemu se stvarala i gradila hrvatska državna zajednica. Njegove misli su aktualne i danas, to nije slučajnost. Jer, radi se o vremenu kada se, mi to želimo vjerovati, privodi kraju proces zaokruživanja prostora novih država u ovom dijelu Europe, na novim, demokratskim načelima mira i suradnje. Bez pretjerivanja, se može reći kako je cjelokupno njegovo političko djelo i sav njegov život bio usmjeren na demokratske i miroljubive odnose među narodima i njihovim državama, na njihovo međusobno stupanje u odnose na načelima ravnopravnosti, bez uvjeta i prisile.

Dan Radićeve smrti njegovi su sljedbenici uvijek obilježavali. Ove godine su na njegov grob u mirogojskim arkadama položili vijence i cvijeće, a Sveta Misa zaдушnica služena je u Crkvi sv. Blaža u Zagrebu. Bilo je tako diljem domovine i svijeta.

O utjecaju Stjepana Radića na ljude oko sebe, karakteru njegove osobe, načinu na koji je svoje domoljubne ideje prenosio na druge, možda najbolje govore riječi njegovoga unuka Stjepana Radića suvremenog poznatog pijanista i profesora: "To je klasična priča koja ocrtava u kojoj je mjeri pokojna baka (udovica Stjepanova) prihvatila hrvatstvo i ono što iz hrvatstva i hrvatske politike proizlazi. Kada je kralj Aleksandar poslao atentata i djedove smrti ponudio penziju, moja baka je to odbila. To je bila

velika građanska kuraža ne primiti penziju od kralja". Za sve druge je to bilo neprihvatljivo, ali Stjepan Radić bi to isto tako učinio. Jedan suvremenik nedavno reče kako je sudbina Radićevih to " što se nisu mogli odhrvati virusu politike, slično kao Gandhievi u Indiji ili Kennedyevi u SAD".

Stjepan Radić sa suprugom Marijom i djecom Milicom, Vlatkom, Mirom i Brankom

Stjepan Radić se rodio 11. lipnja 1871. godine u Trebjarevu Desnom u Gornjoj Posavini, kao deveto od jedanaestero djece Jane i Imbre Radića. Od malena je bio nešto fizički slabiji od svojih vršnjaka i kratkovidan, ali se isticao u učenju i znanju. Kao učenik šestog razreda gimnazije u Zagrebu, prvi put demonstrira protiv nakana bana Khuena Hedervarya da ukine održavanje opernih predstava u gornjegradskom kazalištu. Za vrijeme izvođenja opere "Nikola Šubić Zrinski" 29. travnja 1889-te Radić uzvikuje: "Slava Zrinskom, pereat Hedervary, dolje s

tiraninom!" Tri dana je u zatvoru odležao. O političkim pitanjima u Hrvatskoj i Monarhiji, Radić se redovito informira kod Račkog tadašnjeg istomišljenika biskupa Strossmayera. Kao predstavnik zagrebačkih studenata, 25. lipnja 1893. prisutan je na proslavi 300-te obljetnice bitke kod Siska. Nije izdržao a da na zdravicu sisačkog gradonačelnika Hedervaryu ne odgovori: "Pereat!" Dobio je četiri mjeseca zatvora u Petrinji.

Školovanje nastavlja u Pragu gdje upoznaje svoju buduću suprugu Mariju Dvůrak. I tu je, krajem 1894. došao u sukob s policijom. Nakon 10 dana zatvora protjeran je iz Češke. U studentskim demonstracijama na Jelačićevu trgu 16. listopada 1895. spaljuje mađarsku zastavu. Odlazi potom u Paris 1897. gdje pohađa College de

Kada je 1918. u Zagrebu osnovano Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba kao rukovodeći politički organ južnoslavenskih naroda u sastavu Austro-Ugarske, Radić je član toga Vijeća, a 29. listopada 1918. glasuje u Hrvatskom saboru za raskid svih veza s Austro-Ugarskom i za proglašenje Države Slovenaca, Hrvata i Srba. Nakon toga neki su političari nastojali da se ta država što prije ujedini s kraljevinama Srbijom i Crnom Gorom u jednu državu zajednicu. Oko tog ujedinjenja postojala su različita mišljenja. Unitaristi (Pribičević i istomišljenici) bili su za bezuvjetno ujedinjenje i time ustvari za pripojenje. Drugi političari, Radić ponajviše, bili su protiv bezuvjetnog ujedinjenja sa Srbijom i Crnom Gorom, zbog u to vrijeme već jasnih i prisutnih velikosrpskih ideja i težnji. Na sastanku Središnjeg odbora Narodnog vijeća 23. i 24. studenog 1918. bilo je šest različitih prijedloga oko ujedinjenja, među kojima se Radićev posebno isticao. On je bio za uvjetno ujedinjenje koje bi osiguravalo ravnopravnost svih ujedinjenih zemalja i naroda a to se moglo postići samo u saveznoj državi. Predlagao je kako bi ta država trebala i izgledati. No, većina članova Odbora NV-a, znajući da Kraljevina Srbija ne bi pristala na takva rješenja, prihvatila je

demonstranata na protuzakonite napise na mađarskom na glavnom kolodvoru. Dobio je opet zatvorsku kaznu od nekoliko mjeseci. U vrijeme narodnog pokreta 1903. ponovno dospjeva u zatvor. To je ustvari vrijeme kada se Radić potpuno uključuje u politički život. Potkraj 1904. sa svojim bratom Antunom osniva Hrvatsku pučku seljačku stranku koja se zalaže za podjelu zemljišnih veleposjeda seljacima i za opće pravo glasa. Rješenje hrvatskog pitanja u Habsburškoj monarhiji on tada vidi u preustrojstvu Monarhije u Podunavsku federaciju država i naroda. Kao zastupnik u Hrvatskom saboru 1910. Radić zagovara osnivanje samostalne hrvatsko-slovenske države a od 1918. izjašnjava se za samoodređenje Hrvata, Srba i Slovenaca na osnovi potpune jednakosti. Utemeljivši HPSS Radić postaje njezin predsjednik i tu dužnost obnaša sve do svoje smrti.

Kada je 1918. u Zagrebu osnovano Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba kao rukovodeći politički organ južnoslavenskih naroda u sastavu Austro-Ugarske, Radić je član toga Vijeća, a 29. listopada 1918. glasuje u Hrvatskom saboru za raskid svih veza s Austro-Ugarskom i za proglašenje Države Slovenaca, Hrvata i Srba. Nakon toga neki su političari nastojali da se ta država što prije ujedini s kraljevinama Srbijom i Crnom Gorom u jednu državu zajednicu. Oko tog ujedinjenja postojala su različita mišljenja. Unitaristi (Pribičević i istomišljenici) bili su za bezuvjetno ujedinjenje i time ustvari za pripojenje. Drugi političari, Radić ponajviše, bili su protiv bezuvjetnog ujedinjenja sa Srbijom i Crnom Gorom, zbog u to vrijeme već jasnih i prisutnih velikosrpskih ideja i težnji. Na sastanku Središnjeg odbora Narodnog vijeća 23. i 24. studenog 1918. bilo je šest različitih prijedloga oko ujedinjenja, među kojima se Radićev posebno isticao. On je bio za uvjetno ujedinjenje koje bi osiguravalo ravnopravnost svih ujedinjenih zemalja i naroda a to se moglo postići samo u saveznoj državi. Predlagao je kako bi ta država trebala i izgledati. No, većina članova Odbora NV-a, znajući da Kraljevina Srbija ne bi pristala na takva rješenja, prihvatila je

"Naputak" za pregovore drugačijeg sadržaja i izabrala 28 osoba koje će ići u Beograd i pregovarati. Iako i sam izabran da pođe, Radić to nije prihvatio, niti je pošao. Nezadovoljan, održao je govor u kojemu je kazao: "Ako Srbi (u Srbiji) žele centralističku državu neka je imaju, Bog im ju blagoslovio, ali Hrvati takvu državu ne mogu prihvatiti i traže saveznu federativnu republiku". Prisutne članove Središnjeg odbora upozorio je: "Još nije prekasno! Ne srljajte kao guske u maglu!" Sutradan je održana skupština HPSS-a koja se izjasnila protiv bezuvjetnog ujedinjenja i istakla da Hrvatska ima pravo na samoopredjeljenje.

Proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca ipak se dogodilo 1. prosinca 1918. u Beogradu. Radića to nije iznenadilo. Naprotiv, još više ga je potstaklo na borbu za hrvatske interese. Na skupštini njegove stranke 3. veljače 1919., on u svom govoru ističe kako "u novoj državi umjesto narodnog samoodređenja vlada potlačivanje i nametanje tuđe volje i sile", da su se "u toj državi najgori ljudi između hrvatske gospode složili sa najgorim ljudima srpske gospode i priznali dinastiju Karadorđevića te u ime naroda govore, a rade protiv naroda". Upozorio je na brutalnost režima u kojemu se seljaci batinaju samo za povik "Živjela republika!"

Zbog svoje političke aktivnosti, nepoćudne vladajućem režimu, Stjepan Radić je ponovno uhićen. U zatvoru je proveo novih 11 mjeseci kazne. Ipak, njegova je stranka postajala sve brojnijom i popularnijom. Na izborima za Ustavotvornu skupštinu 1920. ona po broju zastupničkih mjesta u toj skupštini dolazi na visoko 4 mjesto. Nakon tog velikog uspjeha stranka mijenja naziv u Hrvatska republikanska seljačka stranka i postaje najbrojnija i najveća hrvatska politička stranka. Po njemu se ona obično nazivala Radićeva stranka a mnogi su je nazivali i Radićevim nacionalnim pokretom. Na prvom zasjedanju Ustavotvorne skupštine 12. prosinca 1920. izabrani zastupnici su trebali položiti prisegu kralju i kraljevstvu. Radić i ostali zastupnici iz HRSS nisu to učinili, niti su sudjelovali u radu. Predložen je i Ustav od strane vlade. Poznato je, da je HRSS također imala svoj prijedlog Ustava u kome se zalagala za republikansko uređenje, za osnivanje triju pravih narodnih država (hrvatska, slovenska, srpska) i da u tom saveznom sklopu Hrvatska bude "mirotvorna, čovječanska i neutralna republika". Vladin prijedlog Us-

tava prihvaćen je. Tzv. Vidovdanskim ustavom potvrđena je monarhija, kralju su data neograničena prava, ozakonjen je nacionalni unitarizam, učvršćen centralizam u duhu načela "jedan narod - jedna država".

Pogrebna povorka u Zagrebu

Nakon donošenja Vidovdanskog ustava HRSS nastavlja borbu protiv velikosrpske hegemonije. Sa Hrvatskom zajednicom i Hrvatskom strankom prava osniva 1921. Hrvatski blok koji se u prvom redu zalaže za federalizam. Poslije izbora održanih 18. ožujka 1923. HRSS postaje druga politička stranka u državi. Prvo mjesto pripalo je Radikalnoj stranci. Međutim, ni tako ojačana nije mogla privoliti na bilo kakav sporazum srpske vladajuće krugove. Spoznavši to, Radić odlazi u inozemstvo, London, Beč, Moskva. Učlanjuje svoju stranku u Seljačku internacionalu. Vraća se u zemlju, gdje Nikola Pašić postaje ponovno mandator za sastav vlade. Stvara se druga vlada Pašić - Pribičević (radikali i samostalni demokrati) uz kraljevu pomoć. On zahtjeva Radićevo hapšenje, zabranjuje kandidaturu članova HRSS za nove izbore. Vodstvo stranke biva pohapšeno. To nije omelo da na izborima stranka postigne svoj najveći uspjeh iako je bila zabranjena. Dok je Stjepan Radić bio u zatvoru, gdje su ga teretili čak i za boljšešizam, Pavle Radić jedan od vođa stranke izjavljuje da priznaje monarhiju i Vidovdanski ustav. Radić je nakon šest mjeseci pušten, a stranka nastavlja javno djelovanje pod nazivom Hrvatska radikalna stranka. Zaključuje se sporazum sa vodećim radikalima i stranka dobiva pet ministarskih mjesta u vladi. Suradnja sa radikalima koji nisu pristajali na bilo kakve promjene, prekida se 1926. a HSS prelazi u opoziciju. Uskoro dolazi do približavanja HSS-a i Samostalne demokratske stranke te Radić i Pribičević stvaraju 1927. političko-djelatni savez pod im-

enom Seljačko-demokratska koalicija, koji u skupštini u Beogradu dogovorno nastupaju. Odnosi u tom državnom parlamentu bili su napeti, puni zajedljivosti i nepovjerenja između stranaka. Tomu je ponajviše doprinosila

skupštini 20. lipnja 1928. jedva je dočekao da mu zastupnik HSS-a Ivan Pernar spočitne: "Opljačkao si begove". Izvadio je pištolj, krenuo prema zastupnicima HSS i pucao. Ubio je Pavla Radića, Đuru Basaričeka, a ranjeni su Stjepan Radić, Ivan Pernar i Ivan Granda. Stjepan Radić je nakon atentata proveo neko vrijeme u beogradskoj bolnici. U Zagreb se vratio 8. srpnja. Taj njegov dolazak obilježio je tada poznati zagrebački fotograf Đuro Griesbach. Ta njegova fotografija, snimljena sa krova glavnog kolodvora, poznato je kao "fotografija koja je obišla globus".

Stjepan Radić je sahranjen 12. kolovoza 1928. na Mirogoju. Prije toga njegovo je mrtvo tijelo prevezeno u Hrvatski seljački dom i u rotundi doma bilo izloženo sve do sahrane. Toga dana pogrebna povorka je krenula ka Mirogoju u dvanaest sati, a kočija s mrtvim Radićem na groglje stigla tek oko pet sati. Bio je to najveći sprovod u Zagrebu i Hrvatskoj. Više od 60 tisuća ljudi bilo je u pogrebnoj povorci, a na ulicama je stajalo još 100 tisuća.

Ovim skromnim osvrtnom na lik Stjepana Radića, htjeli smo da se makar djelimično pridružimo sjećanjima na ovog hrvatskog

Vodstvo HSS 1925., sjede (slijeva): dr. Vlatko Maček, podpredsjednik, Stjepan Radić, predsjednik, Josip Predavec, podpredsjednik. Stoje tajnici stranke dr. Juraj Krnjević, dr. Stjepan Košutić i ing. August Košutić

bio je i Puniša Račić zastupnik iz reda radikala, koji je u Skupštinu dolazio sa pištoljem za pojasom. On je često iznosio neistine i prijetio. Jakovu Jelašiću, hrvatskom zastupniku je jednom odgovorio sa: "Čuti, bre, ja ću da te ubijem!" Uspio je da se i obogati. Došao je u posjed državnih šuma i šuma manastira Dečani navodno kao nasljednik Stefana Prvovjenčanog. Ugrabio je i imanja nekih begova na Kosovu kao i rudnik u Boljetincima. Na

velikana. U svemu što nam se danas događa možemo ga prepoznati. Ponadajmo se da se ono što je on davno započeo i dovršava. "Oluja" je pokazala da se to može. Na dobrobit svih koji žive na ovim prostorima. U mir koji će sigurno doći Stjepan Radić uložio je sve što je imao i znao, a svome hrvatskom rodu ostavio je primjer nesebičnog domoljublja.

Pripremio Josip VELTE

V JEZIČNI SAVJETNIK

Pripreman na temelju građe iz Pravopisnog rječnika (Babić, Finka, Moguš), Rječnika hrvatskoga jezika, Vadimira Anića, Razlikovnog rječnika (V. Brodnjak) i Jezičnog priručnika F. Tanockog.

Veliki je izbor riječi koje nas zbunjuju, nad kojim nesigurni zastajemo. Ovih dana jedan je voditelj tuzlanske televizije upitao hrvatskog političkog prvaka da mu objasni značenje riječi *glede*. Nisam gledala spomenutu emisiju ali se nadam da je voditelj bio dobronamjeren. Nije on jedini koji se šali s tom riječju.

GLEDE tog problema treba reći da je ova riječ prisutna kod starih i kod novijih hrvatskih pisaca. To je stari glagolski pridjev, a danas se koristi kao prilog ili prijedlog s genitivom. Umjesto riječi *glede* u hrvatskom rječniku bio je nametnut srpski izraz *u pogledu*.

DOBRA VEČER - Kod pozdrava Dobar dan! i Dobro jutro! nema dvojbe, ali uvečer zastanemo pri pozdravu. Dobar večer! Dobra večer! ili Dobro večer!, sada pitamo se. Riječ večer u hrvatskom jeziku ženskog je roda. Mada može biti i srednjeg, u tom obliku pri pozdravljanju se ne koristi. Zato je najpravičnije reći Dobra večer! Kada smo kod pozdrava, ovih godina "Zdravo" je potisnuto kao partizanski pozdrav pa se u Hrvatskoj gotovo uopće ne čuje. Nema razloga sasvim odbacivati ovaj način pozdravljanja, barem za one koji su pobožni. Jasno je da tako pozdravljamo Majku Božju, što će reći da je pozdrav star i prisutan u mnogim narodima (Ave! Salve! Vale!). Pozdravi Čao! (tal.) i Servus! (lat.) imaju slično značenje (rob ili sluga). Otrpili znače: Vaš sam sluga! ili Sluga pokoran! Čao je pomodno i čuje se i pri susretima i na rastanku, češće kod mladih. "Bog" je danas uobičajeni pozdrav koji se izriče pri odlasku. To je stari hrvatski pozdrav koji se popularizirao kroz HSS, čiji je slogan bio: "Bog i Hrvat!"

KOD KUĆE - Treba upotrebljavati ovaj dativ imeneice kuća i prijedlog kod umjesto priloga kući. Hrvatsko-kajkavski oblik doma također je dosta u upotrebi ali je kod bosanskih Hrvata češći pravilan oblik - kod kuće. Preporuča se.

SUSJED - Stara slavenska i hrvatska riječ koja je standardna i upotrebljava se od prastarih vremena. Komšija je posuđenica iz turskog jezika i vrlo je prisutna u hrvatskim govorima u krajevima gdje su vladali Turci. Zato, upotreba ove riječi neka ostane na razini razgovornog načina izražavanja, pogotovu što je ona tipična za srpski jezik.

NA TELEFONU - Ovaj izraz znači da je netko na telefonskoj vezi. Zato ne treba govoriti - kod telefona, ili - pri telefonu, jer je to neprilično izražavanje nastalo u potrazi za boljim jezičnim rješenjem.

HVALA LIJEPJA - Oba su oblika ove sintagme u ženskom rodu i to zadovoljava osnovno pravilo kongruencije. Izraz hvala lijepo, vjerojatno je nastao analogno na izraz uljudnosti - molim lijepo. Ali, molim je glagol, a hvala je imenica i to se mora imati u vidu. Imenica hvala često se pojavljuje izvan svoje gramatičke kategorije, također kao izraz uljudnosti pa se i ne doživljava kao imenica. Tako dolazi do greške. Izraz hvala lijepo pravilan je u srpskom jeziku i mi ga trebamo izbjegavati.

OBJED - Za glavni obrok u danu, po običaju u sredini dana preporuča se ovaj izraz. Značenjski je riječ u svezi s glagolom jesti od koje u hrvatskom jeziku nastaju mnoge izvedenice. Izraz ručak susreće se i kod Anića i u Rječniku B.F.N. Izvodi se iz riječi ruka i prvotno je značio uzimanje jela uopće ili jelo izjutra. Riječ je tipičnija za srpski jezik pa to određuje razinu njezine uporabe u našim govorima.

ŽLICA je hrvatska riječ, najvjerojatnije indoeuropskoga podrijetla. Upotrebljava se kao standardna riječ, a kašika, koja je također zabilježena u hrvatskim rječnicima turskog je korijena. K nama su došle različitim putovima pa to određuje razinu njihove uporabe. Kašika se može koristiti u svagdanjem govoru iako treba računati s tim da je i ona tipičnija za srpski jezik.

DOBAR TEK - Germanizam koji je vrlo dobro udomaćen u hrvatskim govorima. Kao stari hrvatski izričaj, na ovim prostorima bilježi se "Na zdravije!". Treba u ovim prilikama izbjegavati izraz prijatno jer je to rusizam koji se u hrvatskoj jeziku koristi u značenju ugodno. Iako je "na zdravije!" ili "u slast!" primjerenije hrvatskom jeziku, dobar tek je tako prisutan u govorima da ga teško možemo zaobići.

Marica PETROVIĆ

IZ HKD "NAPREDAK" ŠKOLOVANJE U LOMBARDIJI

Teritorijalni sektor pokrajine Lombardije iz Italije i njegov Ured za ekološku skrb, te Urbanistički sektor iste pokrajine, predložili su Središnjoj upravi HKD "Napredak" u Sarajevu, program školovanja djece iz RBiH u toj pokrajini. U predloženom programu školovanja predviđeno je deset učenika u ekološkom smjeru za zanimanje Operator za vrtu, cvjećarsku, vočno-rasadničku kulturu i uređivanje parkova škole u trajanju od dvije godine. Za ovaj program planirano je pet mladića i pet djevojaka sa završenom osnovnom školom. Deset učenika je planirano za ugostiteljski smjer u jednogodišnjem trajanju školovanja.

Središnja uprava HKD "Napredak" prihvatila je realiziranje ovoga programa sa pokrajinom Lombardija. Ratni Poslovni Odbor Društva je odredio interne propozicije prema kojima je jedno mjesto za prijedlog školovanja pripalo Podružnici Tuzla.

Odlukom Odbora Podružnice Tuzla Ratnom poslovnom odboru u Sarajevu predložili smo nakon konzultacije sa majkom Milicom Pejić djevojčicu Mirjanu Pejić. Prijedlog je prihvaćen te smo o njemu primili pismenu suglasnost.

Pejić Mirjana rođena 19. srpnja 1979. godine kćerka je pokojnog Tome i majke Milice iz Gornje Obodnice, zaselak Marinovići. Jedno je od jedanaestero djece iz ove obitelji. Pokojni otac Toma Pejić umro je u 49. godini života od infarkta na liniji obrane u rovu, kao borac Armije BiH 3. travnja 1995. godine. Sa udovicom Milicom živi devetero djece. Mirjana već ima jednogodišnji prekid školovanja nakon završenog osmog razreda, radi socijalnih prilika obitelji.

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla se i do sada angažiralo u materijalnoj pomoći ovoj brojnoj obitelji, a uključuje se i ovom prigodom, pružajući pomoć u pripremi osobne dokumentacije za Mirjanu.

HKD "Napredak" - podružnica Tuzla dužna je osigurati suglasnost za ovaj projekt od Ministarstva za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Tuzlansko-podrinjskog kantona za što vjerujemo da nema nikakvih prepreka.

Troškovi školovanja, školske opreme, osobne opreme, smještaja, i svi drugi oblici zaštite osigurani su programom.

e ovaj posao privesti konačnoj realizaciji, odnosno daljem školovanju Milice Pejić, olakšavajući tako makar malo teško breme obitelji o kojoj je dužna brinuti cijela zajednica.

Zlata MUSIĆ

PRIVREMENI DOM

Društvo "Hrvatski dom" iz Tuzle uselilo je u prostor na drugom katu zgrade bivšeg Radničkog sveučilišta "Mitar Trifunović Učoo" koja se nalazi u Ulici Matije Gupca uz samu zgradu kazališta. Tako je "Hrvatski dom" sam sebi postao susjedom, jer je zgrada u kojoj radi Pozorište Tuzla do 1949. bila vlasništvo Društva "Hrvatski dom" kada je dekretom ukinut rad Društva, a upotreba prostora usmjerena u druge svrhe.

Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" podružnica Tuzla je temeljna organizacija Društva "Hrvatski dom" te će dodjelom ovoga prostora na korištenje riješiti problem i svoga prostora za rad.

Kronologija rješavanja ove problematike datira od početka siječnja 1991. godine. Prve usmene i pismene pregovore sa predsjednikom općine mr. Bešliagić Selimom, "Napredak" je vodio sve do polovice 1993. godine od kada to čini obnovljeno Društvo "Hrvatski dom".

Odlukom Izvršnog odbora Skupštine općine Tuzla i zalaganjem načelnika općine mr. Bešliagića naš problem je riješen privremeno. Potrajalo je to doduše nepunih pet godina, ali su tome razlozi različiti, komplicirani ratom u Bosni i Hercegovini. Rješavanje ovoga pitanja sretno je locirano u vrijeme implementacije sporazuma o Federaciji RBiH te i drugih sporazuma na nivou Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske. Mislim da zahvaljujući toj političkoj podlozi danas "Hrvatski dom" i "Napredak" imaju privremeni dom.

Tajništvo Društva "Hrvatski dom" već radi u ovome prostoru. Slijede fizičke pripreme prostora za što su nam potrebni vrijeme i novac. O tijeku navedenih poslova i dovođenju kompletnog prostora u funkciju ćemo naredovito izvješćivati.

Zlata MUSIĆ

Koncert Tamburaškog zbora HKD "Napredak"

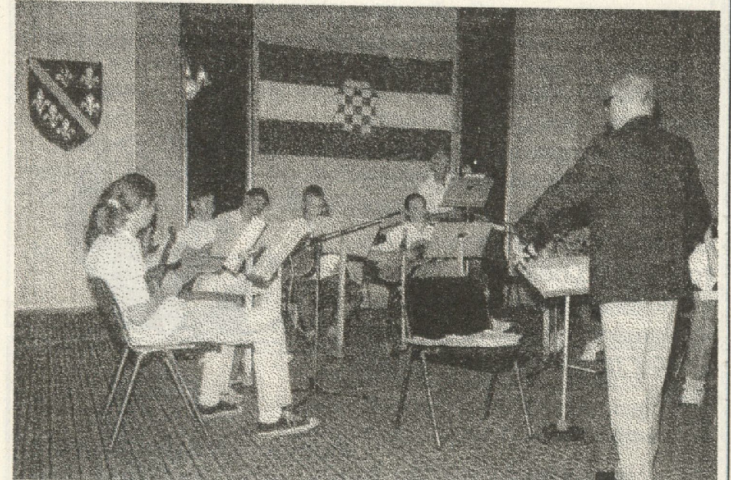
TALENTIRANA GENERACIJA

Poznato je da iz poleta i radoznalosti mladih, uvijek niču rezultati. Tako nešto moglo se i očekivati na četvrtom cjelovečernjem koncertu Tamburaškog zbora HKD "Napredak", održanom 14. kolovoza ove godine u Kristalnoj dvorani Hotela "Tuzla".

Polet mladosti, podržan tradicionalnim izvođačkim vrijednostima tambure, želja za napredovanjem te nadahnuto i znački vodeno kolektivno muziciranje pod ravnateljstvom gosp. Vinka Dobričića, rezultirali su i ovoga puta ljepotom govora zvuka prožetog ljubavlju i zajedništvom, ljepotom partitura i oplemenjenog tona.

"Dugo nismo bili zajedno - istakla je u uvodnoj riječi Koncerta gospođa Zlata Musić predsjednica Društva. Točno prije 16 mjeseci održan je treći po redu koncert i tada nam je glazbu na tamburama izvodio orkestar od 25 djevojaka i mladića. Večeras je pred vama tamburaški zbor u kojemu muzicira 11 izvođača. Razloga ovomu je mnogo..."

Prihvaćajući ovu konstataciju predsjednice Društva, bez obzira na moguća različita stajališta i analize, ipak moramo ustvrditi kako je uzrokom tomu bilo ratno vrijeme u kojemu se i sada nalazimo. Međutim, snaga mladosti i snaga tradicije, pomogli su u pronalaženju ravnoteže interesa u savlađivanju ovakvih negativnih ratnih refleksija. Sada je već pred nama mladi Tamburaški zbor koji određuje sebe, analizira ono što može i trudi se da oplemeni zvuke instrumentarija usvajajući tako novi i umjetnički zahtijevniji repertoar. U tom svjetlu izdvajaju se neke doista, na visokom umjetničkom nivou prezentirane skladbe sa njihovog koncerta. U prvom redu to su "Sarajevska elegija" Josipa Andrića, uvertira "U pećini" Dragutina Zehetnera te "Adado" omaso Albinonia. Ove skladbe izvedene su uz poštovanje svih umjetničkih odrednica što posebice veseli. Burnim pljeskom prisutni su podržali i nagradili simpatično nastupanje gospođe Zlate Musić kao vokalne solistice, što je u mnogome shvaćeno kao poziv ra se Zboru pridruže i svi oni drugi koji bi mu mogli pripomoći na razvojnome putu.

Tamburaški zbor HKD "NAPREDAK"

Riječju, Tamburaški zbor HKD "Napredak", pod ravnateljstvom gosp. Vinka Dobričića, ovim se koncertom potvrdio kao talentirana mlada tamburaška generacija koja svoj put želi što bolje urediti uz odjeke stare glazbe, novih djela i novih ideja. Pružimo im podršku u tim njihovim plemenitim nastojanjima!

B. ŠTUMF

Hrvatski Glasnik, kolovoz 1995.

Mladi talenti Tuzle

DEJAN IVANOVIĆ NA PUTU GLAZBENE AFIRMACIJE

Poslije Ivane Ivaković još jedan mladi tuzlanski glazbenik na putu je da svojim talentom i pregalačkim radom postane istaknuti umjetnik. Riječ je o Dejanu Ivanoviću gitaristi koji sada glazbeno obrazovanje nastavlja u Zagrebu na I. godini Akademije u klasi prof. Darka Petrinjaka.

Oni koji prate razvojni put ovog mladog talentovanog gitariste sigurno će se zapitati - šta se događalo s njim u međuvremenu i kako je uspio da se nađe čak na Glazbenoj Akademiji?!

No krenimo redom premda sve skupa nije išlo ni tako lako ni brzo. Naime, Dejan Ivaković završio je tuzlansku Osnovnu glazbenu školu u klasi nastavnika Predraga Stankovića, zatim se upisao u Srednju glazbenu školu da bi se potom u vohoru rata našao u Zagrebu bez osnovnih sredstava za život i rad ali sa velikom voljom i nesumnjivo urođenim talentom. Nekoliko mjeseci pripremao se za prijemni ispit, za nastavak školovanja.

I tada se dogodilo nešto što nitko pa ni on sam nije očekivao. Saslušavši njegov pripremljeni program stručna komisija donosi odluku odnosno odobrenje za upis na Glazbenu Akademiju. Ovakvo uspješno premošćivanje gotovo cjelokupnog srednjoškolskog obrazovanja događa se vrlo rijetko i to samo kod izuzetno talentiranih glazbenika. Očito, Dejan Ivanović je jedan od takvih.

I to nije sve. Nekoliko mjeseci poslije polaska na Akademiju Dejan pripređuje i dva zapažena nastupa. Prvi je bio krajem mjeseca Travnja ove godine u muzeju "Mimara" kada je zajedno sa Paolom Radin flautisticom, Marijom Pavlović klarinetisticom i uz pratnju Neovisnog komornog orkestra pod ravnateljstvom Tomislava Fačinića muzicirao i Dejan Ivanović. Bio je to koncert pod simboličnim nazivom "SARAJEVU SVIRAMO" čiji je ukupan prihod namijenjen sarajevskoj djeci.

Već narednog mjeseca, točnije 21. svibnja u Galeriji studentskog sveučilišta u Zagrebu Dejan priređuje i svoj prvi SOLISTIČKI KONCERT sa djelima Baha, Paganinija i Brouwera. Glazbena kritika otkriva novi talenat i proriče mu sjajnu solističku karijeru.

Eto kakvi su naši učenici. Dovoljno im je samo omogućiti nastavak školovanja a rezultati će doći nekako sami po sebi. Poslije Ivane Ivaković solo-pjevačice sada je i Dejan Ivanović na putu pune glazbene afirmacije. Ovakve prijatne vijesti nesumnjivo raduju.

B. ŠTUMF

LEPTOSPIROZE

Nastavljamo seriju opisa oboljenja zajedničkih životinjama i ljudima i koje se prenose sa životinja na ljude (zoonoze). Ovoga puta pišemo o leptospirozama, ponukani pojavama epidemičnih manifestacija u nekim našim krajevima ovoga ljeta.

Leptospiroze su sistavne infekcije prouzrokovane uzročnikom: leptospirom-tankim spiralnim parazitom različitog soja koji je u prirodi rasprostranjen i prenosi se na čovjeka preko domaćih životinja (goveda, psi i naročito svinje), te preko pacova i miševa. Put unošenja je ogrebana koža od strane svinje ili psa, ili probavni i dišni sustav preko mokraćom zagađene prašine, hrane ili vode od strane glodavaca. Prema tome najugroženija populacija su: svinjari, ratari, radnici u kanalima, kupači u zagađenim barama, jezerima i bazenima. Bolest se najčešće javlja ljeti i u ranu jesen. U pojavama pojedinačnih oboljenja ili epidemija u nas je najčešći oblik koji se prenosi preko svinja a uzročnik je leptospira pomona, a zatim i drugim sojevima (leptospira ikterohemoragika - koja izaziva znakove žutice ili krvavljenja), nazvane po autoru Wilova bolest. Napominjemo da ima oko trideset sojeva svog parazita ali svi ne izazivaju bolest.

Inkubacija kod ove olesti traje obično 8-12 dana. Bolest počinje naglo sa jezom i tresavicom, skokom tjelesne temperature (39-40 stupnjeva C), glavoboljom, fotofobijom (smeta svjetlo), mukom, povraćanjem, upali se grlo, javi se kašalj i iskašljavanje sukrvice, a jave se i jaki bolovi u mišićima slabina i križa, te listova nogu. Ponekad dode i do lakog kočenja vrata i leđa, a vrlo karakterističan znak ove bolesti su krvni podlivi sluznice očiju. Temperatura i znaci bolesti traju 4-8 dana a zatim naglo padaju. Ako se ne jave komplikacije, oporavak je tih i relativno brz. Bolest se ponekad manifestira znacima oboljenja samo jednog organskog sustava i tada ima svoju kliničku sliku kao što je: Weilova bolest - ikterohemoragični oblik, sa pojavom svih gore navedenih znakova, a potom pojavom žutila, smanjenog mokrenja, sklonošću krvavljenja ispod kože i sluznica a uz to se javljaju i znaci upale moždanih ovojnika (meningitis).

Ovaj oblik oboljenja je ponajteži i smrtnost u ovakvim slučajevima je naročito kod starijih osoba relativno velika (5-10%).

Ponekad se javlja samo oblik leptospirnog meningitisa, karakteriziran temperaturom, glavoboljom, kočenjem vrata, lošim općim stanjem koje traje 2-10 dana, a potom nastupa potpuno ozdravljenje. Najčešći uzročnik ovog oblika oboljenja je L. pomona, koja se prenosi preko svinja.

Rijetko se javi i oblik upale šarenice i sudobnjače oka (iritociklitis), obično kao završetak prethodnih oblika bolesti. Nakon liječenja od 2 do 3 tjedna pod kontrolom oftalmologa nastaje potpuno izlječenje.

Vrlo rijetko se jave oblici akutne upale bubrega koji se nakon korektnog bolničkog liječenja u potpunosti i izliječe. Liječenje se sprovodi pod kontrolom liječnika u domu oboljelog, a u težim slučajevima i bolnički. Bolesnik se smiješta u udoban ležaj u provjetrenoj i suhoj prostoriji, skida mu se temperatura propisanim lijekovima i masažom te kupkama i pranjem. Daje mu se dosta tekućine, mlijeka, sirutke voća i povrća. Potrebnu antibiotsku terapiju propisuje samo liječnik.

I ova bolest se sprječava najviše uništavanjem glodavaca, zaštitom hrane od mogućeg zagađivanja njihovim izlučevinama, dezinfekcijom vode za piće, izbjegavanjem kupanja u zagađenim barama i bazenima, a u radu sa svinjama, govedima i psima izbjegavati moguće ozljede radeći sa zaštitnim rukavicama, obavezno pranje ruku nakon kontakta sa istima i puna suranja sa veterinarima u postupku liječenja životinja.

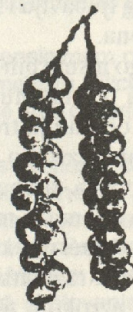
Prim. dr. Jozo Đerek
spec. opće medicine

BERBA PLODOVA

Ljeto je na izmaku, dolazi jesen. To je vrijeme kada počinjemo sakupljati plodove iz vrtova i polja. Nekoliko napomena dobro će doći onima koji imaju što ubrati. Ono što bi svakom trebalo znati jest da sa berbom ne bi trebalo zakasnuti, a niti prije započeti. Vrijeme berbe najlakše ćemo utvrditi po izgledu plodova.

Ubrane plodove koristit ćemo odmah ili ostaviti za ono što uobičajeno nazivamo zimnicom a to su: crveni i bijeli luk, korjenjače, krumpir, kupus.

Luk - Treba ga ubrati na vrijeme, jer sazreli luk počne iznova da cvjeta, a lukovica s debelim vratićem teško se čuva i brzo kvari. Ubrani luk treba raširiti u hladu (pod strehom) i ostaviti tjedan-dva da se prosuši. Kada lišće uvene i vratić postane zlatno-žut, a ljuske šušte, odrežemo cimu ostavivši vratić 3-5 cm. dugačak. Poslije toga možemo, što je najpreporučljivije, splesti pletenice-vijence.

Korjenjače - Beru se prije nastupa mrazova. Prvo iskapamo ciklu, zatim repu, rotkvu, korabu, peršin i mrkvu. Korjenjače izvadene iz zemlje treba otresti, tupom stranom noža očistiti od zemlje, i svakoj biljci u visine glave odrezati lišće. Ako lišće ostane, ono diše, te naprimjer kod iščupane cikle i korabe i dalje isparava vlagu. Gubljenje vlage znači da će se vrlo kratko vrijeme sačuvati. Osim toga lišće moramo odrezati nožem a ne čupati rukama jer se nemože sasvim otkinuti. Tako na korjenu ostanu pupovi iz kojih će porasti novi izboji. A mrkvu ili ciklu koja je "potjerala" nećemo moći usčuvati.

Krumpir - Sa jesenskim iskapanjem krumpira počinjemo kada na njegovoj cimi uvene većina listova i stabljike požute. Iskapani krumpir prosušimo, sve sitne i oboljele gomolje odvojimo. Kod odabira i prijenosa gomolja moramo biti vrlo oprezni. Natučeni gomolji ne samo da istrule nego zaraze i druge čitave.

Kupus - Od sveg povrća kupus se najmanje boji mraza pa ćemo ga najkasnije brati. Prvo srednje-rane, a onda kasne sorte. Za dugo čuvanje odabraćemo čiste, zdrave i čvrste glavice. Na svakoj takvoj glavici ostavimo 3-4 zelena, dobro prilegnuta lista i 2 cm. dugi stručak.

BOLONJA NUDI POMOĆ

Paskval Margalj, gradonačelnik Bolonje, se obratio pismom gradonačelniku Tuzle magistru Selimu Bešlagiću, u kome kaže da je informiran o kritičnoj situaciji u kojoj se nalaze brojne izbjeglice koje u posljednje vrijeme pristižu u Tuzlu.

- Bologna suosjećja sa situacijom u bosanskim gradovima, i iz toga razloga poduzima brojne akcije solidarnosti. Mi smo u situaciji da vam pošaljemo robu i hranu, te vas molimo da nas obavjestite koji su glavni prioriteti da bismo to pripremili i poslali što je moguće prije. Nadam se da će naša pomoć olakšati teškoće ovih nepravdno i nasilno protjeranih ljudi, kaže se u pismu gospodina Paskvala Margalja, gradonačelnika italijanskog grada Bologne, grada pobratima Tuzle.

Od Selima Bešlagića smo saznali da se u Italiji vodi široka humanitarna akcija da se sakupe sredstva za podizanje još jednog kampa, naselja, za smještaj prognanika. Tuzli cijelo vrijeme rata pomoć najprije stiže iz prijateljske Italije, koju od Bosne razdvaja more, a koje avioni vrlo brzo prelete.

M. B.

IZ UNPROFOR-a

UNPROFOR Sektor Sjeveroistok URED ZA INFORMIRANJE

General Bernard Janvier, komandant mirovnih snaga UN-s za bivšu Jugoslaviju, posjetio je u petak, 18. augusta, tuzlanski aerodrom kako bi se informisao o operacijama UNPROFOR-a u Sektoru Sjeveroistok i posjetio prognanički kamp na tuzlanskom aerodromu.

(Oko 5.100 osoba koje su pobjegle iz Srebrenice u julu još uvijek boravi na aerodromu.)

Takođe 18. augusta predstavnici Armije BiH će se na tuzlanskom aerodromu sastati sa komandantima iz Sektora Sjeveroistok, načelnikom štaba UNPROFORA, brigadnim generalom Nicolajem Keesom i načelnikom štaba snaga za brzu intervenciju, brigadnim generalom Pierrom Langom. Oni će razgovarati o razmještanju snaga za brzu intervenciju u Bosni i Hercegovini, kao i slobodi kretanja UN snaga i snaga za brzu intervenciju.

U ponedjeljak, 21. augusta, gospodin Damasso Sacce, šef misije UNHCR-a za Bosnu i Hercegovinu posjetio je Tuzlu.

Pres konferencija ureda za informisanje održaće se u utorak, 22. augusta, u sobi za konferencije u zgradi UNHCR-a, sa početkom u 11 sati.

Ured za informisanje Sektora Sjeveroistok ima novi broj telefona: molimo vas da ubuduće tražite lokal 7084, koristeći uobičajene brojeve centrale aerodroma.

Hvala vam.
16. august, 1995. god.

Srdačani pozdravi,
Suzan Manuel
Pres oficir
UNPROFOR-a

S neizrecivom tugom i boli, 24.08.'95.g. ispratili smo na vječni počinak dragog nam supruga, oca, svekra, punca i djeda

Antu (Filipa) Jurkovića (1934 - 1995)

Njegova ljubav, plemenitost i dobrota ostavila je neizbrisiv trag u našim srcima, a njegov dragi lik u doživotnim sjećanjima.

S ljubavlju, njegova supruga Anđa, sin Ljubomir-Ljupče, kćerka Slavica, zet Simo, snaha Edina, unuka Jelena i unuk Ivan

28. 08. 1991 - 28. 08. 1995.

LUKA TOMIĆ

Navršavaju se četiri godine od tvoje tragične smrti, a tvoj plemeniti lik i dobrotu vječno će ostati u našem sjećanju.

POZIV NA SURADNJU

Štovani čitatelji,

Sve Vas koji u rukama držite ovaj broj "Hrvatskog Glasnika" pozivamo na suradnju!

Pozivamo Vas da pišete i predlažete.

Pišite nam o svemu onome što smatrate zanimljivim za novinu - o ljudima i pojavama, iznesite nam svoje mišljenje, želju i stav.

Pišite nam i o tome što biste Vi željeli čitati na stranicama naše i Vaše novine, a mi ćemo se maksimalno potruditi da realizujemo Vaše želje, ideje i prijedloge.

Tako ćemo zajedničkim naporima doći do novine kojom ćemo svi biti zadovoljniji. Osobito nam je stalo do toga da pravimo novinu kakvu Vi naši cijenjeni čitatelji želite, a to je teško bez VAS, bez Vaših prijedloga.

Očekujemo Vas s prijedlozima na adresi: "Hrvatski glasnik", Ozrenskog odreda bb Tuzla

Hrvatski Glasnik u Zagrebu!

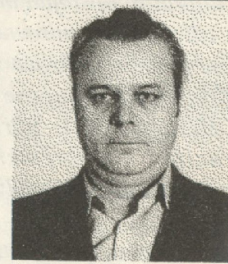
Naš list čita se i u Hrvatskoj. Krenulo je početkom ove godine, stotinu komada redovito šalje u Zagreb, gdje se za njegovu distribuciju na tridesetak uglednih naslovnika brine naš suradnik gosp. Vladimir Trtolja. Dio pošiljke ide u slobodnu prodaju. Naš suradnik nam je nedavno poslao kopiju pisma Voditelja Odjela pismohrane pri Uredu Predsjednika Republike Hrvatske, kojim se zahvaljuje na darovanim primjercima našeg glasila i poziva na dalju suradnju. Na pismu se iskreno se zahvaljujemo.

UREDNIŠTVO

Žalost i tugu usadio je u naša srca prerani odlazak našeg dragog

Ante (Filipa) Jurkovića (1934 - 1995)

Vrijeme u kojem smo ga poznavali, dobrota kojom nas je okruživao, zauvijek će ostati u našim sjećanjima.
Obitelji: Bašić, Pajić i Bucalo

Na vječni počinak ispratili smo našeg
**Antu (Filipa) Jurkovića
(1934 - 1995)**

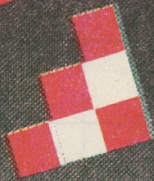
Ni vrijeme, ni tuga, ni suze, ni bol, nikada neće izbrisati sjećanje na našeg brata

Neka počiva u miru Božjem!

Braća: Ignjacija, Pavo, Marjan, Roka, sestre: Mara, Ika, Ruža, Ana i

Jelica sa obiteljima

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" Tuzla

SOLI

**ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST**

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 222-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

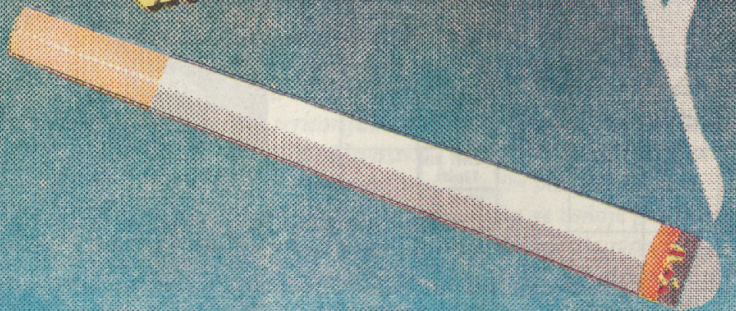
HAYAT

KING SIZE
(Cigarettes & More)

TABACCO

d.o.o. Tuzla

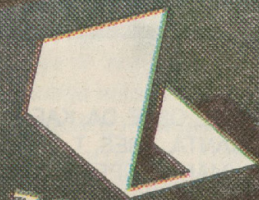

**HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.**

hotel tuzla

**BOSNA
OSIGURANJE**

ZOIL "BOSNA" SARAJEVO

TUZLA Salineatrans

TRANSPORTNO USLUŽNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE; EXPORT-IMPORT sa p.o.
75000 Tuzla, Parizanska 2 (Soni trg) tel. 239-438 (dir) 239-350,
ŽR 12200-601-22662 D.R. 12200-601-8621 SDK Tuzla